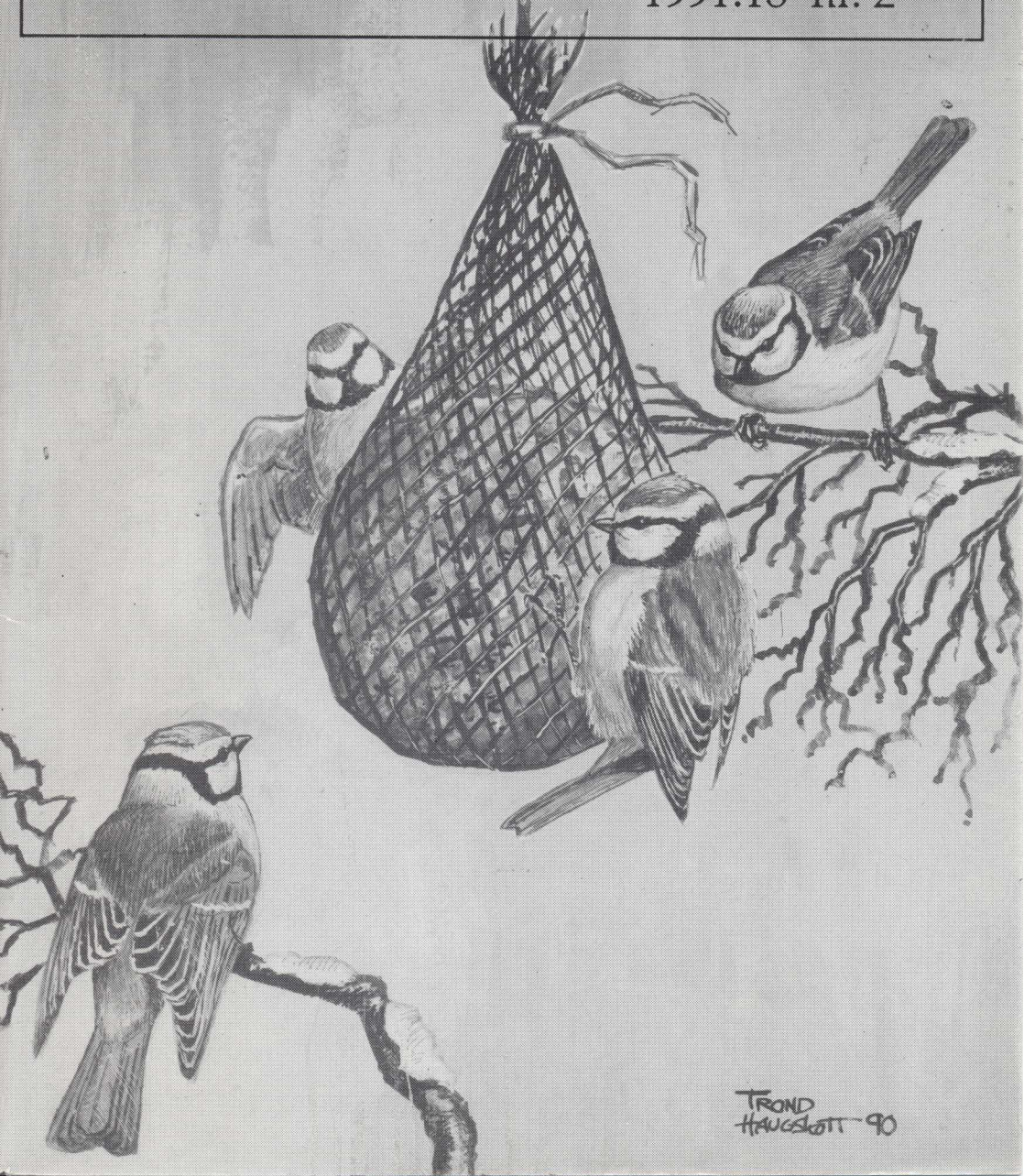

Trøndersk Natur

1991:18 nr. 2

TROND
HAUGSKOTT 90

Trøndersk Natur

Medlemstidsskrift for NOF avd. Nord- og Sør-Trøndelag

Redaksjon:

Øystein R. Størkersen (ansv.), tlf. 07-58 05 58a

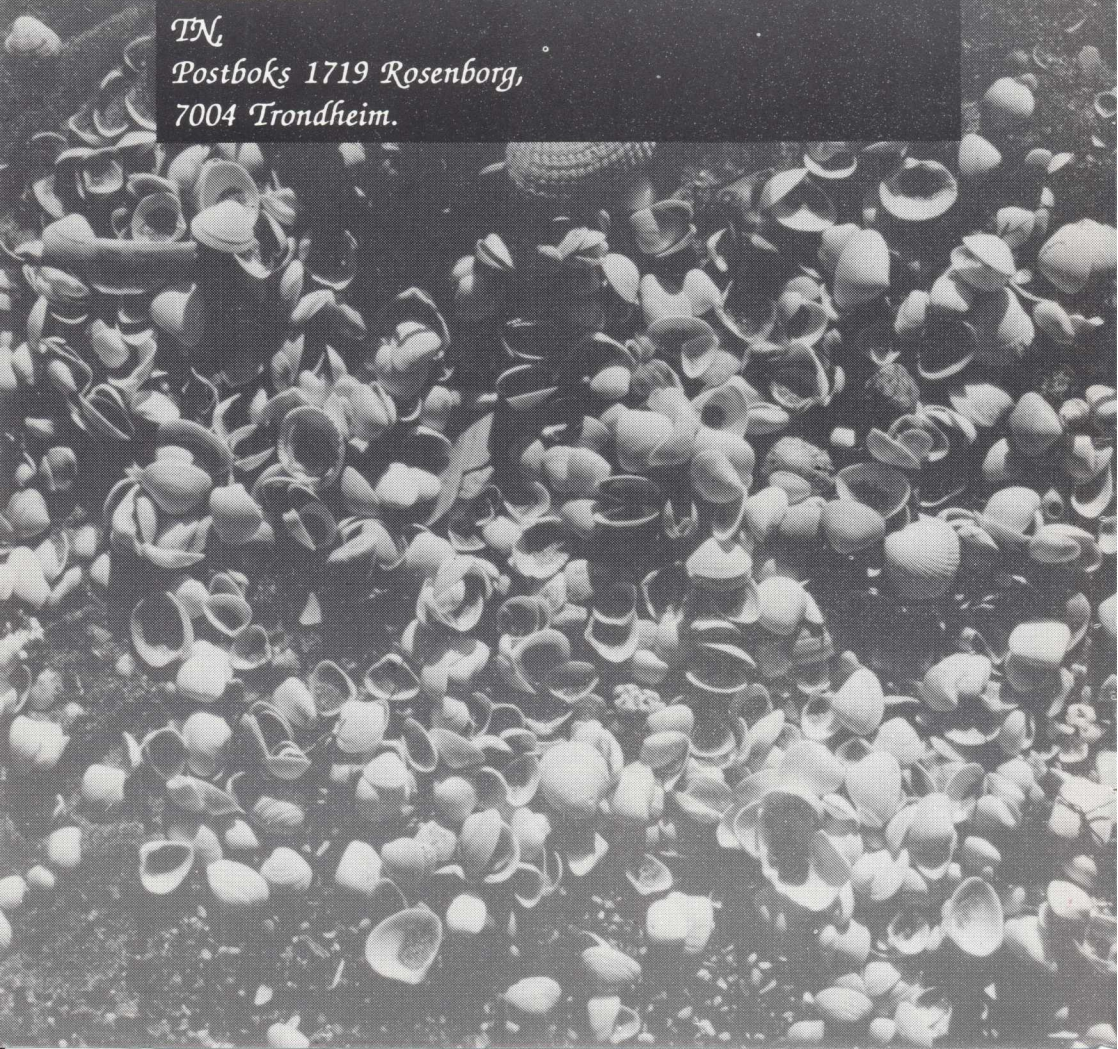
Trond Håugskott, tlf. 07-93 28 20p, 07-92 12 33a

Postadresse:

TN

Postboks 1719 Rosenborg,

7004 Trondheim.

Langt igjen ennå....

Rotvoll har nå fått sin skjebne klarlagt, som et kontorlandskap for folkets eget oljeselskap. Dette til tross for at de som kjente området og dets unike kvaliteter argumenterte både fornuftig og lenge, lot ikke oljeselskapet seg rikke. Konsekvensene for områdets fauna og flora vil bli store. Den gamle alleen blir ødelagt, og med den mange insektarter og planter som er avhengige av slike gamle allétrær. Leangenbukta vil heller ikke bli den samme etter dette frontalangrepet på landskapet omkring, dersom noen trodde det! Selvom fjæra ikke røres (mon tro det?), består ikke et våtmarksområde bare av vann og fjæra, men like mye av det omliggende landskap. Som en siste kniv i liket vil oljeselskapet lage en trivelig (asfaltert?) gangsti langs hele bukta ut til Rotvollneset. De fuglene som er dumme nok til å mellomlande i fjæra etter dette vil nok få det travelt med å komme seg videre, unna hunder og andre fredsforsyrere. Det var nettopp den fredfylte oasen nær byen som karakteriserte området, og som trakk så mye fugl til området. Det

vil bli et paradoks at man tilrettelegger for ferdsel, slik at folk kan nyte av fuglelivet, når den samme tilretteleggingen skremmer bort fuglene! Kanskje vi nå likevel kan få den "fuglepark", som politikere og andre med lite greie på fugl i årevis har omtalt bukta som. Oljepengene våre kan vel brukes til noen tamender, så er jo alt som før? Den som lever får se, heter det visst.

Ja, det er ennå langt igjen til miljøvernet er satt skikkelig på dagsorden, til at kommuner og politikere tar miljøets side. En positiv side med demonstrasjoner slik vi har opplevd det på Rotvoll og tidligere andre steder i Norge, er at markeringen høyner folks bevissthet. Miljøkampen blir derfor lettere for hvert år som går. Det har vi merket bare fra 70-tallet frem til i dag. Det er derfor ingen grunn til å oppfatte slaget som tapt mh. på Rotvoll, miljøvernet vant en moralsk seier og utbyggerne med sans for fine kulturlandskap (og nærhet til sjø!), vil tenke seg ekstra om neste gang! ØRS.

FAUNISTISK RAPPORT FRA SØR-TRØNDELAG 1990

Meddelelse nr. 12 fra LRSK/Sør-Trøndelag

Årsrapporten for 1990 vil også denne gang ta for seg arter ut over de rene "LRSK-artene". Av sjeldenhetssaker vil vi minne om bruken av rapporteringsskjema som alle medlemmer i NOF/ST nå har fått i posten. Det letter vårt arbeide betydelig dersom dere bruker det! Forøvrig vil vi få takke for at observatørene i forhold til i fjor har brukt skjemaene på en bedre måte, fortsett med det!

Bakerst i denne rapporten er det en kopi av sjeldenhetslista (de arter som må følges av en beskrivelse for å bli godkjent) og såkalte rapportarter (som det stort sett bare er å sende inn til oss). Listen er ikke revidert siden sist den ble presentert, det er imidlertid tanken på listen skal revideres så snart samlerapporten for 1970-1990 foreligger. Da først vil det være et godt grunnlag for det. Arbeidet med samlerapporten har nå gått inn i en ny fase og en kan forhåpentligvis se slutten på dette tidkrevende arbeidet neste år. Forøvrig er det mulig vi velger å lage en sør-trøndersk fuglebok ut av manuset, med en status

for samtlige arter i fylket. Derfor bør alle som ennå sitter på observasjoner som de ikke har sendt inn eller er usikker på om vi har fra nevnte periode, straks gjøre det!

I årets rapport er det ingen nye arter for fylket. NSKF arbeider fortsatt i et begredelig tempo, vi velger derfor som sist å publisere også slike arter før de er godkjent. Fugleåret 1990 på sjeldenhetssiden har vært brukbart, med en rekke spesielle observasjoner. Notabelt var det f.eks. med de mange svarthale-spovene rundt omkring, sannsynligvis det beste året noen sinne. Et rustand par på Ørland lar seg også høre. Dette er såvidt LRSK vet det andre funn i fylket og det første i dette århundret. Pilfink og kjernebiter (og delvis tornskate) har vist en usedvanlig økning. Det er altså all grunn til å sjekke gråspurv-flokken som raner fugle-brettet i vinter! Sky kjernebitere er det tydeligvis muligheter for over hele fylket. Hærfugl og båndkorsnebb hadde igjen et godt år hos oss. De milde vintrene gjør det også mulig for tyrkerdua å

gjøre et comeback, vi oppfordrer alle til å sende inn sine observasjoner av denne arten framover. Som tidligere nevnt er vi fortsatt på jakt etter spetteobservasjoner, særlig gjelder det hekkefunn. Spetteoppøpet gjelder forøvrig både for nord- og sør-fylket.

Med tanke på neste års LRSK-rapport ber vi leserne allerede nå om å skrive ned det de har og levere det til oss. I forbindelse med en opprusting av NSKF og rapporteringsvirksomheten i Norge er det tenkt å forsøke å utgi en årlig LRSK-samlerapport i Vår Fuglefauna, der alle LRSK-rapportene i landet skal være med. En betingelse er det dog at LRSK-komiteene rundt omkring klarer så tidlig som mulig på nyåret å levere en oversikt til arbeidsgruppa for landsrapporten. Så egentlig er det ikke lenger noen grunn til å rote bort jula med bare god mat og drikke, sett av en time mellom julegrana og svinesteiken og skriv ned alt du tror vi vil bli glade for å få inn!!! Vær med å gjør landsrapporten til ei riktig feit blekke! Vi skal vel ikke være dårligere enn svenskene (og snart resten av Europa)?!

Saker godkjent av NSKF

I det denne rapporten skal i trykken dukket det svært overraskende opp et brev fra NSKF, med en del gamle saker. Disse har komiteen funnet verdig publisering:

Storlire 2.9.89. Titran (T.R. Østerås og Bård Nyberg).

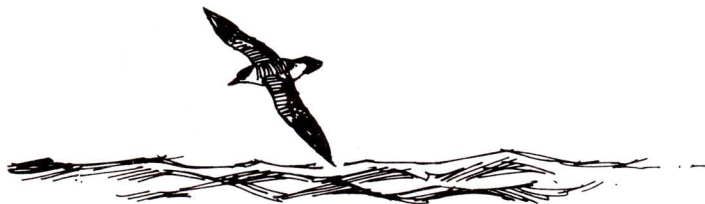
Grønlandsk tundragås 4 juv. 14-19.9.86. Gaulosen (Ø. Størkersen).

Brilleand juv. hann 3-4.10.87. Agdenes (T. Ålbu).

Damsnipe 4.5.87. Gaulosen (H. Stol-Øyan og I.J. Øien).

Rosenstær ad. 11-15.11.89. Sistranda (Kåre A. Midtsian).

Rosenstær, grønlandsk tundragås og storlire var nye arter for fylket. Damsnipa var det andre funnet, det første ble tidligere gjort på Rusasetvatnet, forøvrig også det første funn i Norge. Brilleand er vi jo blitt godt vant med etterhvert. Flatnesfjæra har forøvrig senere oppvist hele 3 ind.

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis* 1 ind. i Nidelva ved Tiller 21.1. (GBA), 1 ind. Orkanger 19.12. (GBA).

Toppsykker *Podiceps cristatus* 3 ind. Buvika- Gaulosen 21.1.-6.2. (DBO, ØRS), 2 ind. 16.2. (SAS). 2 ind. i Grandefjæra 26.8. (ESÆ) var en sjelden obs. derfra.

Horndykker *Podiceps auritus* hekking Jonsvatnet, Trondheim: 1 ad med 1 pull., 9.7. (ARE, IJØ, Gunnar Ligaard). Var på plass i Låen, Selbu hvor 2 par ble sett 14.5. (GBA).

Gråstrupedykker *Podiceps grisegena* 2 ind. Gaulosen 7.1.-4.3. og 1 ind. 3.-11.11. (DBO).

Grålire *Puffinus griseus* 1 ind. Titran, Frøya 19.8. (PIV, TRØ).

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* 1 ind. Frøsetskjæret, Trondheim 18.4. (KAS, GAS).

Stork *Ciconia ciconia* 1 ind. Midtflå, Gauldalen 9.6. (Morten Asklund).

Sangsvane *Cygnus cygnus* Høyeste antall i Gaulosen: 96 ind. (derav 24 juv.) 7.1. (DBO).

Sædgås *Anser fabalis* 1 ind. 10.5. (ESÆ), 1 ind. 9.-13.8. (ESÆ, JOG) og 1 ind. 17.-30.9. Gaulosen (DBO, JOG). 1 ind. Grønningsbukta, Rissa 29.-30.9. (KHA). 1 ind. Gaulosen 9.8. (ESÆ).

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* Tidlig obs: 33 ind. Gaulosen 18.4. (KAS, GAS) og 39 ind. Gaulosen 26.4. (DBO).

Sæd/kortnebbgås Overvintring: 1 ind. Grande, Ørland 8.2. (GBA).

Tundragås *Anser albifrons* 1 ind. 6.5. (ESÆ) og 1 ind. Gaulosen 12.5. (CTI) Oversendt NSKF som Grønlandsk tundragås *A. a. flavirostris*.

Grågås *Anser anser* 346 ind. Gaulosen 16.9. (ESÆ) var rekord der. Vårobs. Gaulosen: 2 ind. 12.5. (CTI, KAS). Overvintring: 2 ind. Grande, Ørland 8.2. (GBA).

Kanadagås *Branta canadensis* Høyeste antall i høst: 676 ind. Gaulosen 22.9. (DBO).

Hvitkinngås *Branta leucopsis* 2 ind. 22.9. (ESÆ), 1 ind. 11.-20.10. Gaulosen (GK, JOG, KAS). Den 6.10. passerte to flokker på hhv. 22 og 32 ind. forbi Gjæsingen, Frøya, den 7.10. passerte 45-50 ind. (DBO). Overvintring: 1 ind Grandefjæra, Ørland 8.2. (GBA). 35 ind. trakk mot SV Hitra 24.9. (GBA).

Ringgås *Branta bernicla* 12 ind. trakk mot SV Hitra, 24.9. (GBA). 60-70 ind. trakk mot sør Sistranda, Frøya 6.10. (Petter Iversen).

Gravand *Tadorna tadorna* Overvintret Orkanger for tredje år på rad: 1 hunn vinteren 90/91 (GBA, Rolf Karlstrøm, Erik March).

Rustand *Tadorna ferruginea* 1 par i Uthaugfjæra 10.8. (ESÆ), var en del av den lille invasjon som fant sted over Norden i august. Andre funn i fylket. Bl.a. ble 4 sett på Rinnleiret.

Brunnakke *Anas penelope* Første hekkefunn Hitra: hunn med 8 pull. ved Melandsjø, 1.7. (ØRS), Stort antall: 199 ind. Gaulosen 13.10. (DBO), 82 ind. Buvika 24.10. (ØRS). Overvintring: 1 hann Orkanger 19/12 (GBA).

Snadderand *Anas strepera* 1 hann Hovsfjæra, Ørland 13.6. (FFA, ØRS).

Krikkand *Anas crecca* To tradisjonelle overvintringsteder: Nidarø 1 hann og 4 hunner 21.1., 2 hanner og 3 hunner 8.3. (GBA), Ranheimsfjæra: 1 hann og 4 hunner 21/1 (MMY, SAS). Dessuten 1 hann Hovdefjæra, Ørland 8.2. (GBA).

Stjertand *Anas acuta* Hekkefunn: Reir ved Gåvålivatn, Oppdal juni (SAS). Hunn med 4 pull Lillvatn, Agdenes 10.8. (ESÆ). 5 hanner og 6 hunner Aursunden, Røros 22.4. (KAS, GAS). 1 hunn Nidarø, Trondheim 8.3. (GBA).

Knekkand *Anas querquedula* 1 par Gaulosen 5.5. (DBO) og 9.5. (ESÆ). 1 hunn Litlvatnet, Agdenes og 1 hann Grande, Ørland 13.6. (FFA, ØRS). 1 par Rusasetervatn, Ørland 8.5. (GBA). 1 par Gaulosen 9.5. (ESÆ).

Skjeand *Anas clypeata* Hekking: 1 hunn med 5 pull. Grande, Ørland 13.6. (FFA, ØRS). 1 hunn Ringve Botaniske hage, Trondheim 23.10. (ØRS, Ivar Myklebust). 2 ind. Gaulosen 18.-23.9. (JOG, KAS).

Bergand *Aythya marila* Ny hekkelokalitet: Momyrvatnet, Åfjord, 1 kull 15/. 2 kull ble sett i 1989 (ALI). 18 ind. Solbakken bro, Jonsvatnet, Trondheim 22-28/11 (ØRS).

Taffeland *Aythya ferina* Årets eneste funn: 1 hann Gaulosen 8-9.5. (ESÆ).

Havelle *Clangula hyemalis* Uvanlig sted: 10 ind. Jonsvatnet 24/12 (GBA). Stort antall på Gaulosen: min. 272 ind. 7.5. (DBO).

Svartand *Melanitta nigra* Ny hekkelokalitet: Momyrvatnet, Åfjord, 2 kull 15/8. I 1989 ble 5 kull observert (ALI). 91 ind. Gaulosen 18.11. (DBO).

Brilleand *Melanitta perspicillata* 2 hanner 2/9 (KAS) og 1 hann 80/9 (KAS, Erik Edvardsen) Flatnesfjæra, Ørland.

Ærfugl *Somateria mollissima* Bestanden er fortsatt meget høy i Gaulosen: min. 2020 ind. 11.11. (DBO).

Praktærfugl *Somateria spectabilis* En hann 18.11. og ut året Gaulosen (JOG).

Islandsand *Bucephala islandica* Hannen var på plass i Buvika også denne vinteren, først sett 12.10. i Buvika (ESÆ). Ble sist sett 8.4. (SAS). Obs. av 1 hann i Litlvatnet, Agdenes er oversendt NSKF.

Myrhauk *Circus cyaeus* 1 hunn på trekk nordover, Ravnås, Midtre Gauldal 5.5. (GBA).

Jaktfalk *Falco rusticolus* 1 ind Skarsvågen, Frøya 27.10. (KAS). 1 ind. Udduvoll Bro, Melhus 24.11. (JOG).

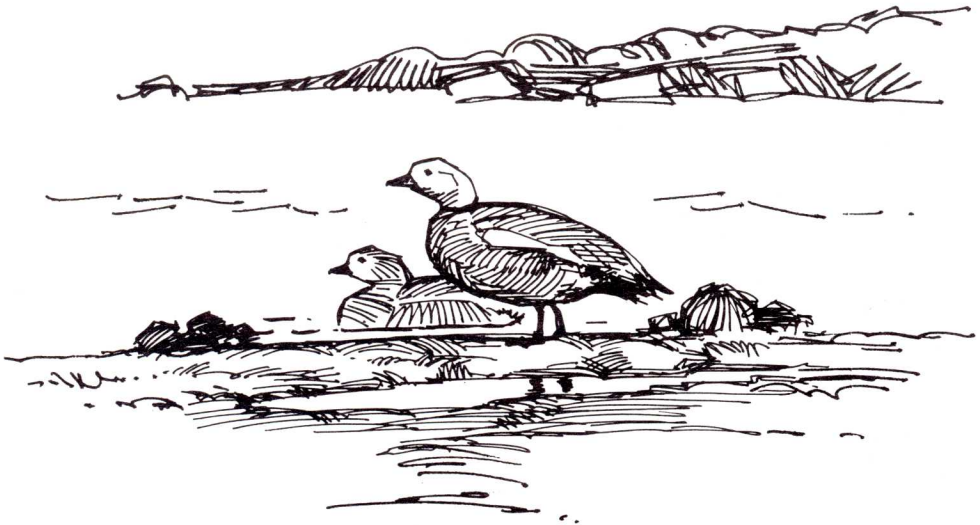
Vandrefalk *Falco peregrinus* Hekket på 3-4 lokaliteter i fylket i 1990 (Torgeir Nygård pers. medd.), 1 ind. Sula, Frøya 26.9. (GBA), 1 ind. Aunåsan, Sunde 10.11. (RWI).

Fasan *Phasianus colchicus* 1 hann Garten, Ørland 1.5. (KAS, GAS). Trolig satt ut.

Åkerrikse *Crex crex* Syngende ind.: Stadsbygd 9.6. (KHA) og Rein, Stadsbygd 23.6. (OFR), Aungrenda, Haltdalen 1.-12.7. (Steven Jeffrey).

Sivhøne *Gallinula chloropus* 1 ind Buvika 21.1. (ØRS, SOJ).

Tjeld *Haematopus ostralegus* Overvintring: 10 ind. Værebukta, Trondheim 21.1. (MMY, SAS).

Dverglo *Charadrius dubius* Observerert på 6 lokaliteter ved Orkla, Orkdal i hekketida (PIV). Hekking ble konstantert på 2 av lokalitetene. Dessuten 1 ind. ved Uduvoll, Gaula, Melhus 21.5. (KAS) og 1 ind. Leinøra 20.5. (ØRS).

Heilo *Pluvialis apricaria* Tidlig obs: Grandefjæra, Ørland 24.3. (KAS).

Vipe *Vanellus vanellus* Tidlig vårobs.: 2 ind. Gaulosen 24.2. (DBO).

Polarsnipe *Calidris canutus* Overvintring: min 87 ind. Ørland 8.2. (GBA).

Temmincksnipe *Calidris temminckii* 4 par Gammelelva og Grønøra, Orkanger 2.7. (ØRS). Min. 15 ind. Gaulosen 21.5. (DBO).

Myrsnipe *Calidris alpina* Stort antall, vår: 163 ind. Gaulosen 20.5. (ØRS) og høst: min. 347 ind. 23.9. (DBO).

Fjellmyrløper *Limicola falcinellus* 1 ind. Gaulosen 28.5. (JOG). 1 ungfugl Uthaugfjæra, Ørland 11.8. (ØRS).

Brusfugl *Philomachus pugnax* Stort antall: Ca. 2500 4.9. (ESÆ) og ca. 2200 Gaulosen 6.9. (ØRS).

Dobbeltbekkasin *Gallinago media* 1 ind. Gaulosen 12.8. (GRU), 1 ind. Gjettjøna, Røros 26.8. (KAS).

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago* Overvintring: 1 ind. Brekstadfjæra, Ørland 8.2. (GBA, THA).

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus* 1 ind. Grønnskjæra, Froan, Frøya 14.10. (IJØ).

Svarthalespove *Limosa limosa* 1 ind Grande, Ørland 23.4 (FFA), 3 ind. Brekstad, Ørland 1.5. (KAS), 5 ind. Grande 13.6. (FFA, ØRS), 2 ind. 14.5. (CTI), 10 ind. 15.5., 6 ind. 16.-21.5., 5 ind. 23.5. (FFA, KAS, ØRS m.fl.), samt 2 ind. Gaulosen 4.6. (ESÆ).

Storspove *Numenius arquata* Vinterfunn: 3 ind. Hovdefjæra, Ørland 8.2. (GBA).

Rødstilk *Tringa totanus* Vinter: min. 27 ind. Ørland 8.2. (GBA), 1 ind. Orkanger 19.12. (GBA).

Storjo *Stercorarius skua* 1 ind. Titran, Frøya 19.8. (PIV, TRØ, Ole Magnus Laugtug).

Grønlandsmåke *Larus glaucoides*. 1 ungfugl Trondheim havn 9.-25.3. (KAS, MMY, SAS m.fl) og 20.4. (CTI, Terje Kolaas). 2 ind. ble sett 23.3. (KAS m. fl). Trolig en av de samme ind. ble sett ved Nidarø 22.11. 1989 (GK, ML). **Rettelse:** Obs. i fjorårets rapport fra Trondheim havn gjelder 1990 og ikke 1989!

Polarmåke *Larus hyperboreus* 1 (3K) Brekstadfjæra, Ørland 1.5. (KAS, GAS), 1 (1K) Kjerringvåg, Hitra 27.10. (KAS).

Ringdue *Columba palumbus* Sein/vinterobs.: 3 ind Byåsen, Trondheim 8.12. (KAS).

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto* Falkenberg (TN 2/90) summerte opp artens status i Trøndelag fram til 1990. Min. 22 ind. hadde tilhold vinteren 89/90 på Brekstad. Denne flokken er den største på mange år i Trøndelag (G. Ålbu, ØRS).

Turteldue *Streptopelia turtur* 1 ind. Storvatnet, Agdenes 3.7. (Rolf Terje Kroglund, Toralf Tysse m. fl.), 1 ind. Leangenbukta, Trondheim 23.9. (GK, ML).

Snøugle *Nyctea scandiaca* 1 hann Veunsjøen sør, Tydal ?/9 (Jon Kviset).

Haukugle *Surnia ulula* 1 ind. Gangåsvatnet, Orkdal 26.12. (RWI).

Hærfugl *Upupa epops* Uvanlig mange observasjoner i 1990: 1 ind Vollabakken, Trondheim ?/5 (medd. OFR), Haltdalen ?/9, Torshus, Orkdal ?/9 (medd. NOF), Sistranda, Frøya 29.9. (Petter Iversen), Husebyvatnet, Rissa 30.9.-1.10. (Borgil Jansen) og Innstrand, Ørland 23.10. (Eva Yttertun).

Spetter Det har kommet inn en del observasjoner, særlig av flaggspett men vi venter med å spette-observasjonene til flere har sendt inn. (jfr opprop i TN).

Låvesvale *Hirundo rustica* Sein obs.: 1 ind Trondheim sentrum 21.10. (KAS).

Vintererle *Motacilla cinerea* 1 ind. Leangenbukta, Trondheim 23.-24.9. (GK, ML).

Sidensvans *Bombycilla garrulus* Stort antall: 120 ind. Moholt, Trondheim 29.1. og 130 ind. Angeltrøa, Trondheim 3.2. (GBA).

Fossekall *Cinclus cinclus* Stort antall: min. 20 ind. Nydammen, Jonsvatnet 25.1. (GBA).

Gråtrost *Turdus pilaris* Stort vinterantall: min. 70 ind. Angeltrøa, Trondheim 20.1. (GBA).

Duetrost *Turdus viscivorus* 1 syngende ind. Olaneset Sunde 21.-24.6. (RWI). 1 ind. Budalen 15.7. (GBA).

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus* Nye hekkelokaliteter: 1 ind. med mat i nebbet, Linesøya, Åfjord 21.7. (ALI), 1 syngende ind. Vaslagaune, Sunde 22.6. (RWI).

Stjertmeis *Aegithalus caudatus* Hekkefunn: 1 par i reirbygging, Bekkvika, Hitra 12.4. (GBA). 6 ind. Rusasetvatn 23.9. (ESÆ,ØRS).

Lappmeis *Parus cinctus* Ikke sjelden i Røros kommune, eksempelvis ble en flokk på ca. 35 ind sett ved Roasten, Femundsmarka 2.8. (FFA).

Spettmeis *Sitta europaea* Obs. utenom Byneset, Trondheim: 1 ind. Røros 25.9. (Elly I. Ås), 1 par Hådalen, Røros 7.10. og 24.-25.11. (KAS, GAS). Var forøvrig spesielt tallrik rundt Byneset i 1990 (GBA).

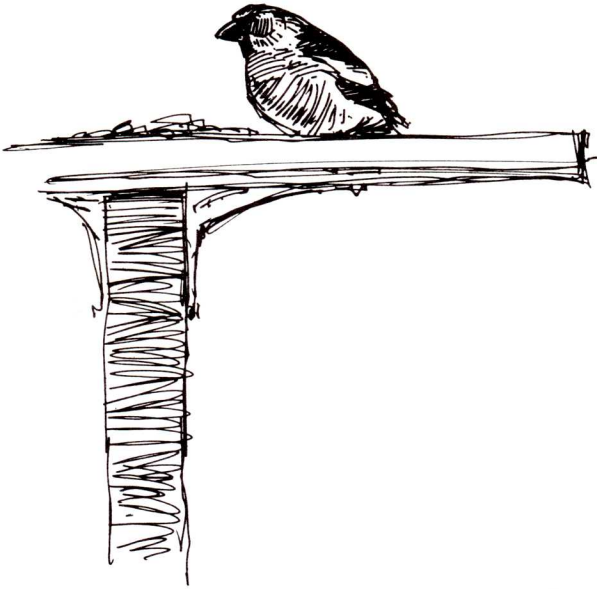
Tornskate *Lanius collurio* 1 hann Heimdalsmyra, Trondheim 26.6. (KAS).

Varsler *Lanius excubitor* Innkomne obs.: Gaulosen 28.1. (DBO), Gaulosen 11.3. (KAS), Sistranda, Frøya 24.9. (Petter Iversen), Gaulosen 20.10. (KAS). Alle 1 ind.

Pilfink *Passer montanus* 2 ind. Havstad, Trondheim 10.2. (FFA), 3 ind Havsteinflata, Trondheim 20.10. (OFR).

Stær *Sturnus vulgaris* Stort antall: Ca 10 000 ind. Gaulosen, 26.8. (ØRS).

Tornirisk *Carduelis cannabina* 1 par Brekkholmen, Ørland 22.6. (ESÆ), til 12.8. Trolig misslykket hekking i området (ØRS).

Bergirisk *Carduelis flavirostris* Vinterfunn: 26 ind. Ranheimsfjæra, Trondheim 21.1. (MMY, SAS), 4 ind. Brekstadfjæra, Ørland 8.2. (GBA, THA).

Polarsisik *Carduelis hornemanni* 1 ind. Huseby, Trondheim 5.-10.3. (KAS, TAS), 1 ind. Garten, Ørland 2.9. (KAS). 1 ind. Gaulosen 4.9. (THA). 2 ind. Gaulosen 22.9. (ESÆ).

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera* 1 hunnfarget Jåren, Skaun ?/9 (Gaustad medd. OFR), 3 ind Storfosna, Ørland 29.9. (SAS, NOF-ekskursjon), min. 2 ind. Odden, Jonsvatnet 27.10. og 3.11. (GBA). 1 hunnfarget Sjøberg, Melhus 3.11. (GBA, Geir Lasse Aune).

Konglebit *Pinicola enucleator* 1 hunnfarget Sjøvika, Røros 18.2. og 1 hunnfarget Feragen, Røros 18.8. (KAS, GAS)

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes* 1 ind. Odden, Jonsvatnet, Trondheim 20.3. (Berit Broen) og 1 ind. Kystadvatnet, Trondheim 19.-30.5. (Fam. Eide).

OBSERVATØRLISTE:

ALI- Arild Lindgaard

ARE- Arild Espelien

CTI- Christian Tiller

DBO- Dag Bollingmo

ESÆ- Einar Sæther

FFA- Frode Falkenberg

GAS- Gunnar A. Solbakken

GBA- Georg Bangjord

GK- Geir Klaveness

IJØ- Ingar Jostein Øien

JOG- Jan Ove Gjershaug

KAS- Kjetil Aa. Solbakken

KHA- Kristian Hassel

ML- Martin Lohne

MMY- Magne Myklebust

OFR- Otto Frengen

PIV- Per Inge Værnesbranden

RWI- Roger Wingan

SAS- Stein Are Sæther

SOJ- Stein O. Johansen

THA- Trond Haugskott

TRØ- Tom Roger Østerås

ØRS- Øystein R. Størkersen

LRSK/Sør-Trøndelag, Postboks 1719,
Rosenborg, 7004 Trondheim.

Stein Are Sæther

Øystein R. Størkersen

Georg Bangjord

Tabell 1. Observasjoner av følgende arter skal behandles av LRSK/ Sor-Trondelag, og kreves dokumentert.

Dvergdykker	Musvåk	Svartterne	Myrsanger
Grålire	Lerkefalk	Polarlomvi	Hauksanger
Havlire	Vaktel	Skogdue	Lappsanger
Stormsvale	Åkerrikse	Turteldue	Gulbrynsanger
Havsvale	Vannrikse	Nattravn	Tornskate
Dvergsvane	Myrrikse	Isfugl	Nøttekråke
Sædgås	Avosett	Hærfugl	Pilfink
Tundragås	Svarthalespove	Hvitryggspett	Tornirisk
Snøgås	Dverglo	Tartarpiplerke	Båndkorsnebb
Ringgås	Fjellmyrløper	Lappiplerke	Rosenfink
Snadderand	Dobbeltbekkasin	Vintererle	Kjernebiter
Lappfiskand	Polarjo	Nattergal	Hortulan
Stellerand	Dvergmåke	Svartrødstjert	Vierspurv
Vepsevåk	Grønlandsmåke	Svartstrupe	Dvergspurv
Sivhauk	Polarmåke	Duetrost	
Myrhauk	Splitterne	Gresshoppesanger	

Tabell 2. Observasjoner av følgende arter skal rapporteres til LRSK/ Sor-Trondelag. Der ingenting er angitt, skal alle observasjoner sendes inn.

H: Gjelder kun hekkefunn eller mistanke om hekking.

O: Gjelder kun vinterobservasjoner (ca.15.12.-15.3.).

I: Gjelder kun innlandsobservasjoner.

K: Gjelder kun kystobservasjoner.

1) Gjelder observasjoner fra Trondheimsfjorden.

2) Gjelder observasjoner utenom Lillevatn, Agdenes.

3) Gjelder observasjoner utenom perioden juli-november.

4) Gjelder observasjoner utenom Agdenes og Ørland kommuner.

5) Gjelder observasjoner utenom Trondheim, Malvik, Melhus og Skaun kommuner.

Storlom	O	Svartand	H	Lappspove 3)	
Horndykker	I	Bergand	H	Sotsnipe 3)	
Storskarv	I	Sjøorre	H	Temmincksnipe	H
Toppskarv 1)		Kongeørn	H	Myrsnipe	H O
Knoppsvane		Fiskeørn	H	Storjo	
Stripegås		Jaktfalk	H	Tyrkerdue	
Grågås	O I	Vandrefalk	H	Hubro	
Hvitkinggås		Fasan		Snøugle	
Gravand	O I	Sivhøne		Haukugle	
Mandarinand		Sothøne 2)		Hornugle	H
Brunnakke	H O I	Trane	H K	Gråspett	H
Krikkand	O	Boltit		Grønnspett	H
Stjertand	H O I	Tjeld	O	Svartspett	H
Skjeand		Tundralo 3)		Dvergspett	H
Knekkand		Polarsnipe 3)		Sivsanger 4)	
Ærfugl	I	Sandløper 3)		Spettmeis	
Praktærfugl		Dvergsnipe 3)		Kornkråke 5)	
Taffeland		Tundrasnipe 3)		Stillits	
Havelle	H	Kvartbekkasin 3)		Konglebit	

FUGLEFAUNAEN I FALSTADBUKTA, ALFNESFJÆRA, EIDSBOTN, TYNESFJÆRA, RINNLEIRET, ØRIN OG TRONESBUKTA, LEVANGER OG VERDAL KOMMUNER I NORD-TRØNDELAGE FYLKE.

Trond Haugskott

Denne artikkelen er et utdrag fra en rapport som beskriver fuglefaunaen i alle større fjære- og gruntvannsområder i Levanger og Verdal kommuner og bygger på innkomne feltnotater fra disse fram til og med 15.7.91. Følgende lokaliteter er beskrevet: Falstadbukta, Alfnesfjæra, Eidsbotn-området, Tynesfjæra, Rinnleiret, Ørin-området og Tronesbukta.

Sammen utgjør disse lokalitetene en av de viktigste rasteplassene for trekkende våtmarksfugl i Sør-Norge. Det foreligger et meget omfattende materiale fra de forskjellige lokalitetene hovedsaklig fra 1965-1991, noe som gir oss en god oversikt over de forskjellige lokalitetenes betydning for våtmarksfugl.

Jeg vil få rette en stor takk til alle som har bidratt med opplysninger, spesielt vil jeg få nevne Georg Bangjord, Dag O. Bollingmo, Bjørn Harald Larsen, Bård Nyberg, Øystein R. Størkersen, Einar Sæter, Halvor Sørhuus, Per Inge Værnesbranden og Tom Roger Østerås.

Trondheimsfjordtellingene 1978-1990 er stilt til rådighet fra Sjøfugl-utvalget for Trondheimsfjorden og Sjøfuglprosjektet ved Norsk Institutt for Naturundersøkelser (NINA).

Jeg vil først beskrive de enkelte lokalitetene hver for seg, deretter vil jeg ta for meg den samlede verneverdien av området.

FALSTADBUKTA

Et stort og langstrakt fjære- og gruntvannsområde rett øst for Ekne i Levanger kommune. Fjæra er omkranset av et smalt strandbelte som grenser inn mot dyrkamark og delvis gråorskog.

Av tekniske inngrep kan nevnes et oppdrettsanlegg som ligger rett utenfor fjæra. I tillegg er det en del tilsig fra jordbruk/kloakk, samt en del søppel i fjæra. Noen km lenger nordøst ligger ei mindre mudderbukt ved Fiborgtangen. Denne blir delvis brukt av Norske Skog som opplagsplass for tømmer og er også inne-

sluttet av en molo. På tross av dette er fuglelivet ganske rikt også her.

Fuglelivet

Falstadbuktas viktigste funksjon er som rasteplass på trekket, og da spesielt høsttrekket. 114 fuglearter er påtruffet med sikkerhet. De fleste vanligere våtmarks-fugler opptre i bra antall, av maks.tall kan nevnes: Horndykker (19), gravand (38, juli), krikkand (100, aug.), Ærfugl (538, nov.), havelle (300, april), sjøorre (130, mai), siland (100, april), polarsnipe (133, sept.), dvergsnipe (57, sept.), storspove (33, juli).

Mer eller mindre sjeldne fuglearter som er påtruffet i bukta er: islom, gulnebbblom, dvergdykker, gråstruedykker, toppskarv (sjelden inne i fjorden), knoppsvane og svømme-snipe.

Som hekkeområde har kanskje ikke bukta noen spesielt stor betydning, men det kan nevnes at gravand er en fast hekkefugl.

Som myteområde for ender har lokaliteten en viss betydning spesielt for ærfugl, men dette varierer mye.

Om vinteren er området viktig, men skiller seg ikke nevneverdig ut fra de andre lokalitetene innen rapportområdet. Ærfugl og stokkand opptre tallrikt, havelle og sjøorre mer fåtallig, mens lommer, dykkere og andre ender forekommer mer sporadisk. Nevnes kan at arter som

brunnakke, krikkand, stjertand og rødstilk flere ganger har overvintret. Som fuglelokalitet har Falstadbukta landsdelsmessig verneverdi.

ALFNESFJÆRA

Alfnesfjæra ligger i Levanger kommune, på vestsida av Levanger-neset, ca. 5 km sørvest for Levanger sentrum. Den er ca. 2,5 km lang og er omkranset av et kort, sammenhengende belte av rullesteinsfjære og dyrkamark.

Området er en del påvirket av tekniske inngrep som tilsig fra jordbruk/kloakk og rasktømming i øvre del av fjæra, men er generelt i relativt god stand.

Fuglelivet

Topografisk ligner lokaliteten en god del på Falstadbukta, og også fuglefaunaen er ganske lik; både hva angår artsutvalg og individantall. 127 fuglearter er påvist med sikkerhet.

I likhet med Falstadbukta har Alfnesfjæra sin største betydning under trekket, og da spesielt høsttrekket. Av maks.antall kan nevnes: Stokkand (400, feb.), stjertand (9, okt.), ærfugl (742, april), havelle (300, april), sjøorre (176, april), heilo (207, sept.), tundralo (27, sept.), polarsnipe (120, sept.), fjæreplytt (130, mars), myrsnipe (300, sept.), brushane (640, aug.), lappspove (67, april) og fiskemåke (3000, april).

Også en del sjeldnere gjester er påvist i fjæra: Gråstrupedykker, sædgås, taffeland, stellerand, musvåk, kongeørn, kvartbekkasin, svarthalespove, fjelljo og polarsisik.

Som hekkelokalitet er fjæra av mindre betydning, men Alfnesholmen som ligger utenfor fjæra er av større interesse. Her hekker ærfugl, fiskemåke, makrellterne og i tillegg tyvjo (ett hekkefunn), teiste og skjærpiplerke.

Som myteområde har lokaliteten en viss betydning for spesielt ærfugl, men dette varierer i likhet med Falstadbukta mye.

Fuglefaunaen om vinteren er meget lik den vi finner i Falstadbukta, men ærfugl ser ut til være mer tallrik utenfor Alfnesfjæra. Som fuglelokalitet har Alfnesfjæra landsdelmessig verneverdi.

EIDSBOTN OG LEVANGER-SUNDET.

Følgende beskrivelse er hovedsaklig tatt i fra Spjøtvoll 1977.

Eidsbotn er et vel 2 km² stort fjordbasseng som står i forbindelse med Trondheimsfjorden gjennom det smale Levangersundet, som går igjennom Levanger sentrum. Mesteparten av Eidsbotn er omgitt av bebyggelse og dyrka mark, men i de indre deler er det et omtrent sammenhengende belte med løvskog mellom fjæra og åker/engområdene. Bassenget er grunt, og det største

dyp skal være målt til ca. 6 m.

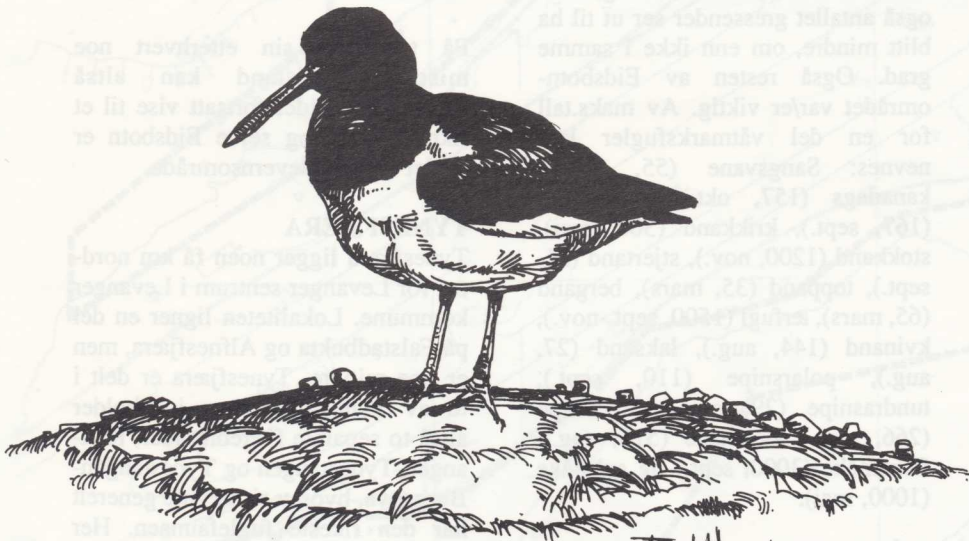
Levangersundet er den ca. 1.5 km lange "kanalen" som forbinder Eidsbotn med Trondheimsfjorden. Sundet er i overkant av 200 m bredt på det meste og forholdsvis grunt. Sundet er for det meste omgitt av bebyggelse, med unntak av et lite parti løvskog ned for Staupshaugen.

Eidsbotn og Levangersundet er sterkt påvirket av en rekke tekniske inngrep av forskjellig karakter. Travbanen på Eidesfjæra ble betydelig utvidet på begynnelsen av 80-tallet, noe som ødela store deler av den meget fuglerike mudderfjæra her. Videre ble store deler av nordøstsida av Eidsbotn fylt ut i omtrent samme tidsrommet, og et stort kjøpesenter ble bygget. Også en rekke andre inngrep er utført (for en beskrivelse av disse, se rapporten).

Fuglelivet

Eidsbotn-områdets topografi skiller seg klart ut i fra de andre lokalitetene som er beskrevet i denne rapporten, og også fuglefaunaen viser en ganske annen karakter. Spesielt den næringsrike mudderfjæra på Eidesøra kunne tidligere oppvise konsentrasjoner av ender og vadere som få andre lokaliteter i Trøndelag. Så mye som 163 forskjellige fuglearter er observert i og ved Eidsbotn og Levangersundet.

Etter de siste års utfyllinger må Eidsbotn-områdets betydning som

Arne Hjeltnes

hekkelokalitet sies å være beskjedent.

Ærfugl og kvinand myter i bra antall (henh.vis maks. 500 og 150).

Som rasteplass på vår- og høsttrekk var spesielt mudderfjæra på Eidesøra før utvidelsen av travbanen noe helt spesielt i trøndersk sammenheng. Neppe noe annet sted kunne man innenfor et såpass begrenset og oversiktlig areal se så store antall gressender og småvadere samtidig. Etter utvidelsen av travbanen ser det ut til at spesielt antallet rastende småvadere har minket kraftig, men også antallet gressender ser ut til ha blitt mindre, om enn ikke i samme grad. Også resten av Eidsbotn-området var/er viktig. Av maks.tall for en del våtmarksfugler kan nevnes: Sangsvane (55, mars), kanadags (157, okt.), brunnakke (167, sept.), krikand (300, mai), stokkand (1200, nov.), stjertand (31, sept.), toppand (35, mars), bergand (65, mars), ærfugl (1500, sept.-nov.), kvinand (144, aug.), laksand (27, aug.), polarsnipe (110, sept.), tundrasnipe (29, sept.), myrsnipe (266, sept.), brushane (516, aug.), fiskemåke (3000, sept.) og gråmåke (1000, mai).

Mange sjeldenheter er i årenes løp registrert i Eidsbotn-området, nevnes kan: Knoppsvane, snadderand, knekkand, taffeland, lappfiskand, fiskeørn, myrhauk, vannrikse, fjellmyrløper, svarthalespove, dverg-måke, polarmåke, hubro, hvitrygg-

spett (Staupshaugen), nattergal (Staupshaugen), bøksanger (Staupshaugen), spettmeis, nøttekråke og pilfink.

Eidsbotn m/Levangersundet er den viktigste overvintringslokaliteten innenfor rapportområdet. Ærfuglen overvintrer i antall av oppimot 1000 ind., viktigst i så henseende er Levangersundet. Sangsvane forekommer regelmessig, og bergand og toppand sees også regelmessig. Dvergdykker og sothøne er flere ganger sett i Levangersundet vinterstid.

På tross av sin etterhvert noe miserable tilstand kan altså Eidsbotn-området fortsatt vise til et rikt fugleliv, og selve Eidsbotn er fredet som fuglevernomsråde.

TYNESFJÆRA

Tynesfjæra ligger noen få km nordøst for Levanger sentrum i Levanger kommune. Lokaliteten ligner en del på Falstadbukta og Alfnesfjæra, men er noe mindre. Tynesfjæra er delt i to av Tynestangen, og inneholder altså to separate fjærområder, Kattangen-Tynestangen og Tynestangen-Borgsøya, hvorav sistnevnte generelt har den rikeste fuglefaunaen. Her ligger også fire mindre holmer. Noe kantskog og dyrkamark omkranser våtmarksarealene.

Lokaliteten er i relativt bra stand, til tross for en del inngrep som søppelfylling og oppdyrking av Tynes-

tangen og utfylte områder.

Fuglelivet

Fuglefaunaen ligner i stor grad på den vi finner Falstadbukta og Alfnestjøera, men de fleste andefuglene opptrer i noe mindre antall her. Så mange som 142 forskjellige fuglearter er påtruffet på lokaliteten.

På vår- og høsttrekket finner vi stort sett samme artsutvalget som i Falstadbukta og Alfnestjøera. Av maks. tall for en del våtmarksfugler kan nevnes: Smålom (46, mai), toppdykker (9, mars), gråhegre (100, sept.), toppand (24, jan.), heilo (200, sept.), dvergsnipe (76, sept.), myrsnipe (400, sept.), brushane (500, sept.) og fiskemåke (800, sept.).

Også noen sjeldnere arter er påvist i området: Sædgås, sivhøne, sandløper, kvartbekkasin, polarjo, hubro, kornkråke og konglebit.

Som hekkeplass har ikke Tynesjøera noen spesiell verdi, nevnes kan at 1-2 par gravand hekker årlig.

Som myte- og overvintringslokalitet ligner Tynesjøera mye på Falstadbukta og Alfnestjøera, men med noe mindre individantall. Toppdykker overvintrer antagelig årlig.

Tynesjøera har regional verneverdi som fuglelokalitet.

RINNLEIRET

Rinnleiret er en meget stor strandflate (en av de største i Norge) som ligger i Levanger og Verdal kommuner. Mesteparten av området ligger sør for Rinnelva i Levanger kommune. Selve Rinnleiret er ca. 1,5 km² stort. I tillegg kommer fjære- og gruntvansarealene som utgjør ytterligere ca. 1,5 km². På selve leiret er det store strandsletter med sump- og strandengvegetasjon som dominerer. På de indre deler av leiret finnes også skogutforminger av ulike slag. En mindre elv, Rinnelva, deler området i to.

Den botaniske verneverdien er meget stor. Baadsvik (1974) skriver: "...enestående i vegetasjonssammenheng for Trøndelag og meget verdifullt nasjonalt. Det er således klassifisert som særlig verneverdig." Som strandeng er Rinnleiret av internasjonal verneverdi.

Også Rinnleiret er preget av en lang rekke tekniske inngrep, om enn ikke av samme alvorlige karakter som Eidsbotn-området. For en beskrivelse av disse, se rapporten.

Fuglelivet

På grunn av Rinnleirets spesielle karakter, skiller fuglelivet i mange henseender seg ut i forhold til de andre områdene i denne rapporten. Hele 207 forskjellige fuglearter er påvist, dette er det høyeste antall påviste arter for noen enkeltlokalitet nord for Dovre.

Rinnleiret er den desidert viktigste hekkeplassen for våtmarksfugl innen rapportområdet. Hele 16 forskjellige vadefuglarter er påvist med hekkeadferd. Av disse hekker 10-11 arter årlig. Dette er enestående innenfor et såpass begrenset areal i Trøndelag, muligens også i Norge.

Som myteområde for dykkender har ikke Rinnleiret noen spesiell betydning, selv om en del arter som ærfugl, sjøorre og svartand myter i varierende antall.

Også som rasteplass er Rinnleirets verdi betydelig, spesielt på høsttrekket. Av maks.tall for en del våtmarksfugl kan nevnes: Kortnebbgås (400, sept.), krikand (277, sept.), stokkand (600, okt.), bergand (92, okt.), ærfugl (2000, sept.), svartand (520, mai), sjøorre (270, mai), tjeld (500, mars), sandlo (300, sept.), heilo (190, aug.), vipe (1200, sept.), dvergsnipe (2-300, sept.), temmincksnipe (62, mai), enkeltbekkasin (60, aug.), småspove (170, juli), glutt-snipe (55, juli), skogsnipe (15, aug.), grønnstilk.

Sjeldenhetslista for Rinnleiret er lengre enn for noen annen enkeltlokalitet i Trøndelag, her skal nevnes bare et utvalg: Islom, dvergdykker, tundragås, ringgås, hvitkinngås, rustand, snadderand, taffeland, praktærfugl, lappfiskand, musvåk, lerkefalk, dverglo, fjellmyrløper, alaskasnipe, bonapartesnipe, rust-snipe, polarjo, dvergmåke, grøn-

landsmåke, skogdue, steppehøne, snøugle, hærfugl, fjellerke, dverglerke, lappiplerke, tartar/markpiplerke, nattergal, bøksanger, gulbrynsanger, nøttekråke, tomirisk og båndkorsnebb.

Som overvintringsområde skiller ikke Rinnleiret seg nevneverdig ut fra de andre lokalitetene i denne rapporten, meget interessant er imidlertid den store vinterbestanden av tjeld, som er en sjelden fugl i Trondheimsfjorden vinterstid. Opp til 200 tjeld har overvintret på leiret de siste 25 åra.

Som fuglelokalitet har Rinnleiret nasjonal verneverdi, og området er midlertidig vernet som et kombinert landskapsvernområde/naturreservat.

ØRIN

Våtmarksarealene ved Verdalselvas utløp (i denne rapporten kalt Ørinområdet) ligger ca. 2 km nord for Rinnleiret i Verdal kommune. På selve Ørin ligger restene av ei stor strandeng/sumpmark og et stort fjærområde. Innenfor strandenga finner vi et meget stort tindvedkratt (som av ukjente årsaker er blitt noe redusert de siste åra). Innenfor der igjen ligger et mindre areal med furuskog. På nordsiden av elveutløpet ligger nok et stort fjærområde med innenforliggende kantskog og dyrkamark. Med de utenforliggende gruntvannsområdene, utgjør dette et stort våtmarkskompleks.

Før industrietableringen på Ørin på slutten av 60-tallet var Rinnleiret og områdene ved Verdalselvas utløp deler av et stort, sammenhengende våtmarkskompleks.

De botaniske verneverdiene er meget store, men ikke så store som på Rinnleiret (Baadsvik 1974).

Ørin er den lokaliteten som, ved siden av Eidsbotn-området, er mest preget av menneskelige inngrep. For beskrivelse av disse, se rapporten.

Store, intakte elvedelta som Ørin-området er i ferd med bli meget sjeldne i Norge. Derfor representerer Ørin-området, på tross av sin tilstand, store verneverdier.

Fuglelivet

Ørin-områdets fuglefauna ligner på mange måter den vi finner på Rinnleiret, men kan ikke vise til det samme mangfold. Til gjengjeld forekommer en god del arter i betydelig større antall her, spesielt på vårtrekket. Så mye som 173 fuglearter er registrert her.

Som hekkelokalitet kan ikke Ørin måle seg med Rinnleiret, til det blir strandeng- og sumparealene for små.

Som myteområde er som regel Ørin det viktigste innen rapportområdet, selv om individantallet varierer en god del pr. år.

Ørin-området er den desidert vik-

tigste rasteplassen for våtmarksfugl på vårtrekk innen rapportområdet, i hvertfall nå etter at store deler av Eidsbotn er rasert. Spesielt verdt å merke seg er det store antallet av kortnebbgås, svartand, myrsnipe og sandlo. Også på høsttrekk er lokaliteten viktig, men da er artsutvalget og individantallet mer likt de andre lokalitetene. Ørin er både på vår- og høsttrekket den viktigste rasteplassen for gjess innen rapportområdet. Av maks.tall kan nevnes: Sangsvane (51, april), kortnebbgås (1400, mai), stokkand (670, sept.), ærfugl (2500, sept-okt.), havelle (310, mai), svartand (1070, mai), sjøorre (450, juni), kvinand (120, april), tjeld (560, juli), sandlo (380, mai), vipe (900, sept), myrsnipe (520, mai), brushane (550, sept), rødstilk (170, mai), lomvi (52, jan.).

En lang rekke sjeldenheter er påvist gjennom årenes løp, her skal nevnes: Dvergdykker, tundragås, stripegås, hvitkinngås, snadderand, praktærfugl, musvåk, vandrefalk, jaktfalk, dverglo, fjellmyrløper, bonapartesnipe, damsnipe, grønlandsmåke, steppehøne, gråspett, tomirisk og pilfink.

Når det gjelder overvintring, gjelder stort sett samme kommentar som for Rinnleiret, bortsett fra at tjelden ikke er så regelmessig her.

På tross av områdets tilstand, må Ørin-området som fuglelokalitet sies å ha nasjonal verneverdi.

TRONESBUKTA

Et stort fjære- og gruntvanns-område som ligger noen km nord for Ørin-området, på nordsiden av Trones-tangen i Verdal kommune. Den store fjæra er omkranset av skog på sørsiden, dyrkamark på øst-siden og E6 med en større rasteplass på nord-siden. I strandsonen finnes en kraftig bestand av havsivaks pluss en mindre bestand av takrør, noe som er meget sjelden i Trondheimsfjorden. En holme ligger midt i fjæreområdet.

I nord grenser bukta opp til et annet, mindre fjæreområde, Hyllbukta, som ligger i Inderøy kommune og er en relativt viktig overvintringslokalitet.

De botaniske verneverdiene er store (Baadsvik 1974).

Det er gjort en del tekniske inngrep på området, men disse er stort sett i utkanten av våtmarksarealene. En større rasteplass er oppført i nordøstre del og utstrakt søppeltømming foregår i skogen på sørsiden. I tillegg er det en del tilsig fra jordbruket. Stort sett er imidlertid selve fjæreområdet i god stand.

Fuglelivet

121 fuglearter er registrert, noe som er meget bra med tanke på at lokaliteten er den dårligst undersøkte innen rapportområdet. Spesielt vadefuglene setter sitt preg på lokaliteten og oppviser etter trønderske forhold store antall, både på vår- og høsttrekk. Også det store

antallet toppdykkere i april er verdt å merke seg. Som hekkeplass, myte-område og overvintringslokalitet har bukta omtrent samme betydning som Falstadbukta, Alfnesfjæra og Tynesfjæra.

Av maks.tall for våtmarksfugler kan nevnes: Toppdykker (19, april), hornedykker (15-20, april), kortnebbgås (246, mai), tundrasnipe (21, sept.), myrsnipe (346, sept.), brushane (700, aug.), rødstilk (200, mai).

Som fuglelokalitet har Tronesbukta landsdelsmessig verneverdi.

SAMLET ORNITOLOGISK BETYDNING

De ornitologiske verneverdier for hele rapportområdet vil her bli kort beskrevet ut i fra hvilken betydning området har gjennom året.

Rasteplass

Det er som rasteplass under trekket vår og høst at området har sin største betydning. Hele 225 forskjellige fuglearter er registrert innenfor undersøkelsesområdet, mange av dem kun på trekk. Store mengder våtmarksfugl og andre arter raster på området både vår og høst. I tillegg er en lang rekke mer eller mindre sjeldne fuglearter registrert.

På grunnlag av de innkomne feltnotatene fra de forskjellige lokalitetene kan vi også til en viss grad komme fram til det samlede

antall våtmarksfugl som raster på området til forskjellige tider. Maks.antall (det største antall som blir sett samtidig) for en del viktige arter kan være: Smålom (100-150, mai), horndykker (50-70, april/mai), toppdykker (19, april), gråhegre (50), sangsvane (50), kortnebbgås (1500-2000, mai), brunnakke (400-500, sept./ okt.), krikkand (700-800, sept./okt), stokkand (3000- 4000, okt./nov.), stjertand (40, sept.), bergand (100, okt.), ærfugl (4000-5000, sept.-nov.), havelle (1000, april), svartand (1000, mai), sjøorre (1000, mai), kvinand (300), siland (50-100), tjeld (2000, mars/april), vipe (3000-4000), sandlo (1000, sept.), heilo (600-700, sept), tundralo (100-120, sept.), polarsnipe (500-600, sept.), tundrasnipe (50-100, sept), dvergsnipe (700-1000, sept), temmincksnipe (60, mai), myrsnipe (1000-1500, mai/sept), fjæreplytt (250, jan.), brushane (2000, aug/sept.), enkeltbekkasin (100, aug/sept.), gluttsnipe (100, aug.), rødstilk (600, mai), grønntilk (40, aug.), skogsnipe (20, aug.), småspove (180, juli/aug.), lappspove (100, april/sept.), fiskemåke (5000-6000), gråmåke (3000), svartbak (700-1000).

Selv om dette er maksimums-tall, viser dette at vi her har å gjøre med et meget viktig område for rastende våtmarksfugl. Området sett under ett er en av de viktigste rasteplassene for trekkende våtmarksfugl i Norge. Som rasteplass har området inter-

nasjonal verneverdi.

Hekkeområde

De eneste betydelige hekke-lokalitetene for våtmarksfugl innen undersøkelsesområdet er Alf-nesholmen utenfor Alfnesfjæra og Rinnleiret (se beskrivelse foran i rapporten), men samlet utgjør likevel også de andre lokalitetene et verdifullt hekkeområde. Ca. 85 arter hekker/har hekket eller er antatt hekkende, deriblant hele 16 vade-fuglarter (samtlige på Rinnleiret!). Andefugler hekker mer sparsomt, gravand, ærfugl, stokkand og siland årlig, men fåtallig. Andre andefugler hekker bare unntaksvis. Av andre våtmarksfugler hekker makrellterne, fiskemåke, hettemåke (sjelden), tyvjo (sjelden) og teist (Alfnesholmen).

En god del spurvefugl hekker også innenfor undersøkelsesområdet, spesielt i skogsområdene. Også her skiller Rinnleiret seg ut som den klart viktigste lokaliteten med en rik og meget variert spurvefuglfauna.

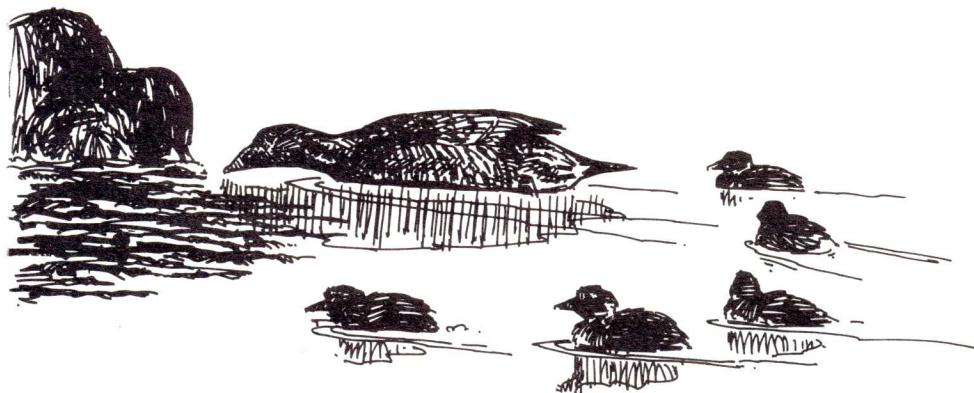
Myteområde

Samlet utgjør lokalitetene pluss nærliggende gruntnvannsområder et viktig myteområde for spesielt ærfugl. Få totaltelling er gjort, men disse indikerer at antallet oversomrende ærfugl varierer sterkt i fra år til år, fra ca. 700 ind. til oppimot 2000. Andre andearter er mer fåtallige, men kan enkelte år forekomme i bra antall.

Overvintringsområde

Undersøkellesområdet pluss nærliggende gruntvannsområder er av stor verdi for overvintrende vannfugl. Antallet for de viktigste artene varierer mye for hvert år, men selv i de dårligste årene er det samlede antall overvintrende vannfugl stort. Følgende tall for en del årlig overvintrende vannfugler er basert på Trondheimsfjordtellingene og andre feltnotater i tidsrommet desember-februar 1978-91:

Smålom (min. 5 - maks. 20), horn-dykker (5-20), toppdykker (1-4), dvergdykker (1-3, Levangersundet), sangsvane (5-40, hovedsaklig Eidsbotn), Stokkand (700-2000), toppand (1-24, hovedsaklig Eidsbotn), bergand (8-40, mest tallrik Eidsbotn), ærfugl (1500- 3000), sjørørre (40-220), svartand (noen få), havelle (100-400), kvinand (fåtallig), siland (fåtallig), tjeld (80-230, hovedsaklig Rinnleiret), fjæreplytt (tallrik), alke (10-30) og lomvi (1-70, blir ikke sett årlig).

KONKLUSJON

Det foreliggende materiale dokumenterer klart at Falstadbukta, Alfnesfjæra, Eidsbotn, Tynesfjæra, Rinnleiret, Ørin og Tronesbukta både hver for seg og tilsammen har meget stor betydning i ornitologisk sammenheng.

Som rasteplass for trekkende våtmarksfugl er området av internasjonal verneverdi.

Bare deler av Rinnleiret og Eidsbotn-området er fredet fra før, men i ornitologisk sammenheng bør hele dette store våtmarkskomplekset sees under ett. De meget store verneverdiene tilsier at også resten av lokalitetene bør sikres på en eller annen måte. En aktuell verneform kan være fuglelivsfredningsområde, noe som er en "mildere" form for vern enn naturreservat. Imidlertid bør man overveie å frede restene av Ørin-området som naturreservat.

Ved eventuell fredning bør følgende arealer sikres:

Rinnleiret og Eidsbotn: Er delvis fredet.

Falstadbukta, Alfnesfjæra, Tynesfjæra og Tronesbukta: Fjæreamrådene med strandsonene og de utenforliggende gruntnvannsområdene.

Ørin-området: Restene av fjæreamrådene på begge sider av elveutløpet, restene av strandeng/sumparealene og tindvedkrattet på Ørin, strandsonen på nordsiden og nedre del av elveutløpet opp til grasholmen nedenfor brua inn til Verdal sentrum.

Litteratur

- Baadsvik, K. 1974. Registreringer av verneverdig strandengvegetasjon langs Trondheimsfjorden sommeren 1973. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport, Botanisk serie 1974-4.
- Haugskott, T. 1987. Ornitologisk rapport fra Rinnleiret og områdene ved Verdalselvas utløp, Levanger og Verdal kommuner, 1988. Trøndersk Natur Supplement 1-1988.
- Haugskott, T. 1991. Fuglefaunaen i Falstadbukta, Alfnesfjæra, Eidsbotn, Tynesfjæra, Rinnleiret, Ørin og Tronesbukta. Rapport for Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.
- Krogstad, K. 1979. Fuglefaunaen i Tromsdalen og Borgsåsen-området, Verdal og Levanger kommuner, 1979. Trøndersk Natur Supplement 3-1979.
- Spjøtvoll, Ø. 1977. Ornitologiske undersøkelser i Eidsbotn, Levangersundet og Alfnesfjæra, Levanger kommune, Nord-Trøndelag. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport, Zoologisk serie 1977-8.
- Størkersen, Ø.R. 1984. Eidsbotn -Quo vadis? Trøndersk Natur 11:77-80.
- Thingstad, P.G. 1989. Konsekvenser for marint tilknyttete fuglearter ved eventuell utfylling av Levangersundet. Vitenskapsmuseet. Notat fra zoologisk avdeling. 3s.
- Thingstad, P.G., Spjøtvoll og J. Suul. 1976. Ornitologiske undersøkelser på Rinnleiret, Levanger og Verdal kommuner, Nord-Trøndelag. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport, Zoologisk serie 1976-9.

Forfatterens adresse:

Overlege Kindts gt. 2,
7016 Trondheim.

Reds. anm.: Denne artikkelen er en forkortet utgave av en rapport som omhandler disse fjæreamrådene. Rapporten er til salgs gjennom NOF avd. NT og ST for kr. 40.- Kan enten kjøpes på møtene eller pr. post (kr. 5.- i porto tilkommer).

KONTROLLER OG GJENFUNN AV FUGL MERKET AV RINGMERKINGSGRUPPE SØR-TRØNDELAG

Øystein R. Størkersen

Denne oversikten inneholder de gjenfunn undertegnede har fått i hende. Det foreligger i tillegg en del funn som av ulike årsaker ikke er med denne gang. Det tas imidlertid sikte på senere å bringe en komplett oversikt for tiden fram til 1990.

I tabellen over gjenfunn og kontroller er det angitt funnomstendigheter med f.eks.: F. død for funnet død, Kontr. for kontrollert av ringmerker, Katt for tatt av katt, Vindu for drept mot vindu, osv. Under Km/Dager betyr f.eks. 73/1-5-20: gjenfunnet 73 km unna merkestedet og 1 år-5 måneder-20 dager etter merkedag.

Som kjent har ringmerkingen i Norge vært hemmet av bl.a. dårlig økonomi. Det har betydd at innpunching og svar på gjenfunn har gått meget sent. Nå er det forhåpentligvis lys i enden av tunnelen, slik at dataene kan bli lagt inn på en datamaskin til glede for dem som ønsker å bruke ringmerkingen i sine arbeider.

Sett på bakgrunn av det samlede antall fugl merket i gruppa gjennom åttitallet (noen titusener) kan en si at gjenfunnsandelen er meget bra.

Mange arter er det tydeligvis lettere å få tilbakemeldinger på enn andre. Det gjelder ikke minst de artene som er interessante i jakt- og fuglebransjen (gjelder ikke det alle artene da?). Hadde det ikke vært for den interessen hadde ikke gjenfunnsmeldingene vært like mange. Mange funn fra f.eks. Frankrike betyr derfor ikke nødvendigvis at dette landet er det viktigste vinteroppholdssted for arten. Funnet av en møller i Libanon er et klassisk tilfelle der Libanons strategiske plassering i trekkruta mellom Europa og vinterkvarteret i Afrika, kombinert med en usedvanlig ivrig småfugljakt, gjør gjenfunnene tallrike derfra (så tett som "hagl" kan man si!). Av andre notable funn bør nevnes ei kjøttmeis merket ved foringsbrett på Lade, Trondheim, gjenfunnet et år senere i Hälsingland, Sverige, 26 mil mot øst. En gråsisik merket på Stod ved Snåsavannet i august 1981 ble imponerende nok gjenfunnet i november samme år i Sverdlovsk, Sovjet 2728 km mot øst! Gråsisik er en art det bør arbeides videre med for å kunne fastslå dens vandringsmønster. En fuglekonge merket på Jonsvannet ble funnet to måneder senere ved Namsos. Et imponerende stykke strekning av en slik liten krabat. Det er imidlertid vel kjent at fuglekongene kan dra langt

avgårde, f.eks. har vi funn av norske fugler fra Danmark.

Når du finner en ring.

Ringmerking er avgjørende for å øke vår kunnskap om artenes bevegelsesmønstre, som vi ennå vet lite om. Ringmerkingen kan også bl.a. brukes til å måle tilstanden i de norske fuglebestandene. Finner du en ringmerket fugl kan du enten levere funnet til oss i gruppa, til NOF eller sende inn ringen utbrettet og tapet fast i brevet. Husk å angi funndato og litt omkring funnet (katt, vindu, bærnøt?), samt sted. Svar på hvor og når fuglen ble merket vil vanligvis komme innen en måned. Er det vår ring får vi automatisk beskjed fra ringmerkingsentralen. Finner du en utenlandsk ring vil vi også svært gjerne ha beskjed fra deg om det, slik at ringmerkingsgruppa kan få dataene til sitt arkiv.

Kommentarer til kartene.

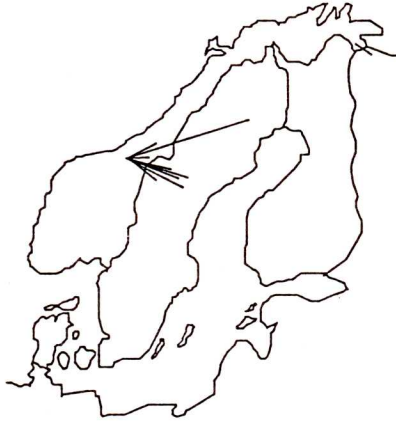
Kråke. De store kråkeflokkene ved Trondheimsfjorden kommer tydeligvis fra de indre deler av Skandinavia. Vintrene er mildere her ved kysten og mattilgangen er større i fjærer og på søppleplasser. Ringmerkingen viser at det er både voksne og ungfugl som trekker hit. De kråkene vi har her om vinteren er tydeligvis for en stor del svensker! At våre egne kråker finner forholdene bra nok her bekrefter pullus merket i reir i Trøndelag, og som blir gjenfunnet i dette distriktet.

Gransanger. Som kjent er gransangeren i Norge særlig vanlig

hekkefugl nettopp hos oss i Midt-Norge. Dette er nå bekreftet i det nasjonale fugle-atlas som er på gang. Det er derfor særlig interessant å arbeide med denne arten. De tre funnene som omtales her viser tydelig hvordan gransangeren trekker rett sørover til Nord-Afrika. Trolig drar mange enda lengre, sannsynligvis til det vestlige Afrika. Funnet på Christiansø i Danmark er et vårfunn og viser hvor dyktige fuglene er til å finne veien rakt "hjem" igjen. Et eksempel på det har vi fra Ørland, der en gransanger ble merket på hekkeplass i 1989 og gjenfanget samme sted i 1991! Det er etterhvert mange funn som viser at hjemsteds-tilknytningen er meget sterk, selv hos våre små fuglearter. Så når ei myr, en grøft, osv. forsvinner, så er vel overraskelsen stor hos den fugl som intetanende kommer hjem fra vinterferien. I og med at andre egnede biotoper er okkupert betyr det i det lange løp at Norge blir fattigere på fugl for hver gang vi ødelegger en biotop. "Den tause våren" kan altså vise seg å komme langsomt smygende innpå oss!

Rødvingetrost. Denne arten har et typisk vestlig trekk- og overvintringsmønster. I strenge vintre vil trostene dra lengre sørover og gjenfunn burde være mulig fra land i Nord-Afrika. Majoriteten vil imidlertid nøye seg med den iberiske halvøy under slike kalde framrykk av kong vinter. De mange gjenfunn fra Spania-Frankrike viser hvor hardt ettertrebet trostene blir når de viser seg i disse landene. Mange av

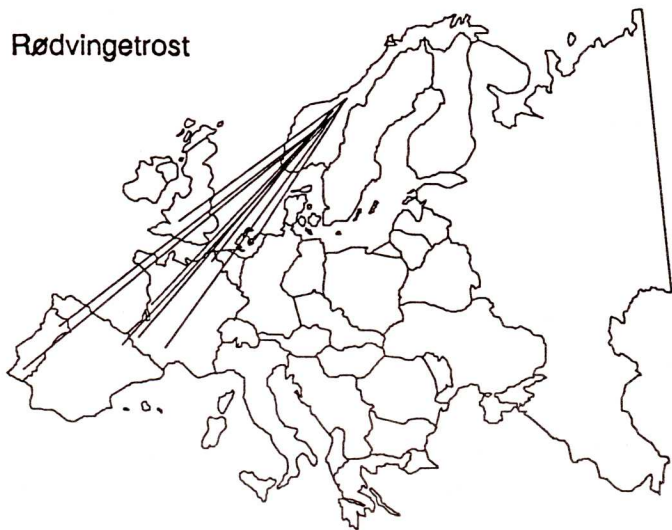
Kråke

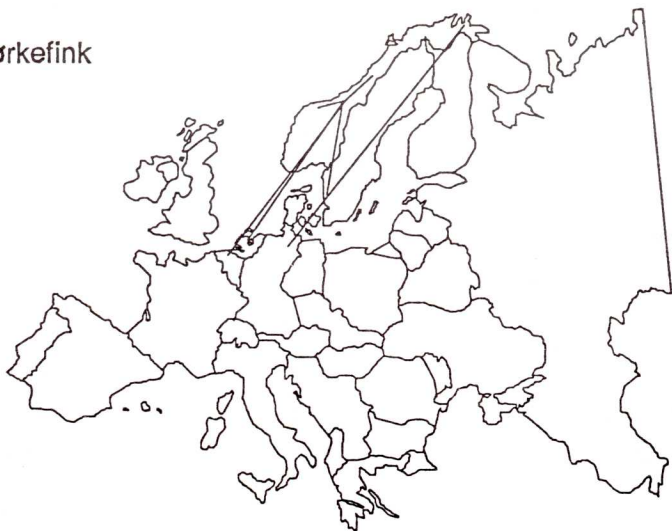
Gransanger

Rødvingetrost

Bjørkefink

Blåstrupe

Kvartbekkasin, fanget for ringmerking. Foto. Ø.R. Størkersen.

kodene i tabellen er derfor: Skutt! Som kjent fanges (og spises) det meste av det som beveger seg i disse landene, inklusive titalls millioner småfugl.

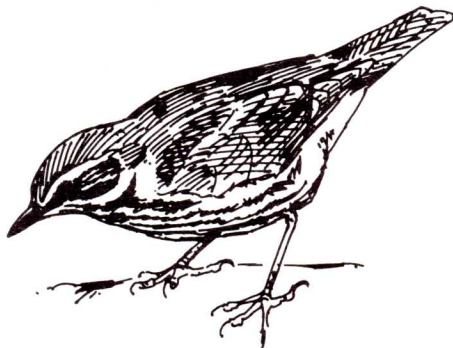
Bjørkefink. I likhet med rødvingetrosten har bjørkefinken et typisk vestlig trekkemønster. Det kunne vært interessant å visst mer om trekkforholdene til de russiske bestandene, for å se om disse også trekker til Vest-Europa. Trolig gjør de det, da vintrene er betydelig mildere i det oseaniske vest enn i de kontinentale østlige og sentrale deler av Europa. Det var ikke for ingenting at Napoleon og hans hær gikk dukken i øst! Funnet i Antwerpen 16. desember kan tyde på at bjørkefinken overvintret i dette området, til glede for de mange fuglefangere som gjerne vil ha en bjørkefink i gryta eller i bur!

Blåstrupe. Et ind. merket på Årsøya i Selbu ble funnet 11 dager senere i

Kymi, Finland. Dette viser med tydelighet den østlige trekkretningen som karakteriserer arten. Faktisk er arten en sjeldenhet i et land som England. Overvintringsområdet viser seg etter de siste års meldinger å trolig være i området Iran-Pakistan. De to andre funnene er gjenfangster av fugl merket på trekket i Sverige, hhv. 2 og 1 år tidligere i Stockholmsområdet, og funnet igjen på Årsøya. En årsak til at de dukker opp på Årsøya kan være at de hekker i fjelltraktene i Selbu og tar så en sving ned i lavlandet ved Selbusjøen for å gjøre seg fete før trekket mot øst?!

Forfatterens adresse:
TN, Postboks 1719 Rosenborg,
7004 Trondheim.

Adresse til Ringmerkingsgruppe Sør-Trøndelag:
c/o Svein-Håkon Lorentsen,
Schiøtz vei 21,
7018 Trondheim.

Gjennfunn av fugl merket av Ringmerketingsgruppe Sør-Trøndelag:

ART/ALDER	MERKESTED/DATO	FUNNOMSTENDIGHETER/STED/DATO	KM/DAGER
Gulsanger/1K	Stod, Steinkjer, NT/16.7.81.	Kontr. Skogge, Sundrv, Gotland, Sverige/15.5.82.	873/0-9-29
Hagsanger/1K	Stod, Steinkjer, NT/21.7.81.	Kontr. Trøite, Sjørdal, NT/9.6.86.	79/4-10-18
Hagsanger/1K	Årsøya, Selbu/2.9.84.	Vindu Voerså, Jylland, Danmark/24.5.85.	673/0-8-22
Møllter/2K+	Årsøya, Selbu/25.8.85.	Skutt Zahle, Libanon/3.10.85.	3693/0-1-8 7/0-9-14
Tomsanger/1K	Leangenbukta, Trondheim/28.7.80.	F. død Pinebergveiten, Trondheim/12.5.81.	933/0-8-24
Løvsanger/1K+	Stod, Steinkjer, NT/3.9.80.	Kontr. Uttippan, Blekinge, Sverige/27.5.81.	25/0-0-21
Løvsanger/1K	Årsøya, Selbu/1.8.87.	Kontr. Sandfærhus, Sjørdal, NT/22.8.87.	24/0-9-17
Løvsanger/1K	Årsøya, Selbu/10.8.86.	Vindu Halsen u.skole, Sjørdal, NT/27.5.87.	638/0-9-8
Løvsanger/1K	Stod, Steinkjer, NT/27.8.81.	Kontr. Norrhamn, Öja, Södermanland, Sverige/19.5.82.	677/0-9-22
Løvsanger/1K	Stod, Steinkjer, NT/20.8.81.	Vindu Virrat, Vassa, Finland/28.5.82.	26/1-9-14
Løvsanger/2K+	Årsøya, Selbu/11.8.84.	Kontr. Trøite, Sjørdal, NT/25.5.86.	26/1-9-26
Løvsanger/2K+	Årsøya, Selbu/11.8.84.	Kontr. Trøite, Sjørdal, NT/7.6.86.	3096/0-6-10
Gransanger/1K+	Stod, Steinkjer, NT/15.7.81.	Snare Tizi Ouzou, Sahel, Algerie/(25.1.82).	997/0-8-15
Gransanger/1K	Stod, Steinkjer, NT/5.8.81.	Kontr. Christiansø, Danmark/20.4.82.	3430/0-3-23
Gransanger/1K+	Stod, Steinkje, NT/29.8.81.	Funnet El Oued, Kouinine, Algerie/22.12.81.	134/0-10-27
Svart-hvit fluesn/pull	Bratsbergåsen, Trondheim/23.6.83.	Vindu Namsos, NT/20.5.84.	30/1-11-28
Svart-hvit fluesn/pull	Sjørøya, Snillfjord/19.6.83.	Avlivet Songli, Orkdal/17.6.85.	844/0-10-11
Svart-hvit fluesn/2K+ ♀	Overvik, Selbu/3.7.81.	Kontr. Amager, Sjælland, Danmark/14.5.82.	125/0-2-16
Fuglekonge/2K+ ♀	Odden, Jonsvannet/12.1.89.	Spillum, Namsos, NT/28.3.89.	7/0-11-13
Jemspurv/1K	Stod, Steinkjer, NT/21.8.81.	Kontr. Sunnan, Steinkjer/3.8.82.	3,5/0-2-2
Trekryper/1K	Leangenbukta, Trondheim/31.7.80.	F. død Jakobsli, Trondheim/2.10.80.	177/0-1-25
Rødstripe/1K	Stod, Steinkjer, NT/16.8.81.	Kontr. Aunc, Rindal, MR/11.10.81.	31/0-9-18
Rødstripe/1K	Gaulosen, Trondheim/27.9.80.	F. død Svorkmo, Orkdal/15.7.81.	804/0-2-0
Rødstripe/1K+	Årsøya, Selbu/18.8.88.	F. død Videbæk, Jylland, Danmark/18.10.88.	176/11-4-7
Gjerdesmett/1K+	Sandcfjord, VE/15.8.81.	F. død Martillac, Gironde, Frankrike/22.12.82.	459/0-4-25
Heipiperke/1K	Årsøya, Selbu/25.8.84.	Vindu Ranvik, Sandefjord, VE/(19.1.85).	1372/0-4-19
Heipiperke/1K	Årsøya, Selbu/30.8.84.	F. død Turnhout, Antwerpen, Belgia/18.1.85.	1/0-0-9
Heipiperke/1K	Årsøya, Selbu/4.9.86.	Katt Selbu/13.9.86.	1210/0-0-23
Heipiperke/1K	Årsøya, Selbu/11.8.85.	Kontr. Hannover-Kleefeld, Tyskland/3.9.85.	465/3-6-3
Trepiperke/1K+	Årsøya, Selbu/25.8.87.	F. død Versvika, Porsgrunn, TE/28.2.91.	

Flagspect/1K	Årsøya, Selbu/31.8.88.	Vindu Fuglvåg, Aure, MR/13.3.89.	135/0-6-13
Ringdue/2K+	Stod, Steinkjer, NT/11.8.81.	Skutt Chateau-Thierry, Aisne, Frankrike/7.11.81.	1747/0-2-27
Svartrost/1K	Klæbu/29.6.84.	Kontr. Kirkwall, Orkney, Skottland/2.2.85.	862/0-7-4
Svartrost/1K ♂	Stod, Steinkjer, NT/4.10.81.	ELiedn. Hanken, Alesund, MR/20.10.81.	328/0-0-16
Gråtrost/2K+ ♀	Stod, Steinkjer, NT/4.10.81.	F. død Drachten, Friesland, Nederland/28.12.81.	1264/0-2-24
Gråtrost/1K	Stod, Steinkjer, NT/15.9.81.	Uglebolle Warsaw, Staffordshire, England/27.2.82.	1446/0-5-12
Gråtrost/pull	Høybukemoen, Kirkenes, FI/20.6.85.	Skutt Carantan, Manche, Frankrike/12.1.86.	2804/0-6-23
Gråtrost/pull	Innerdalen, Tynset, HE/24.6.90.	Skutt Kvembusete, Sel, OP/6.10.90.	102/0-3-12
Gråtrost/2K+ ♀	Innerdalen, Tynset, HE/31.5.90.	Katt Ballyclare, Antrim, Storbritannia/8.2.91.	1266/0-8-8
Gråtrost/pull	Lade, Trondheim/26.7.89.	Vindu Lade, Trondheim/21.8.89.	0/0-0-26
Gråtrost/pull	Reppe, Trondheim/11.6.83.	Katt Jakobsli, Trondheim/12.8.83.	2/0-2-1
Gråtrost/pull	Ranheim, Trondheim/2.6.83.	Vindu Trondheim/7.83.	5/0-1-5
Gråtrost/pull	Nidarvoll, Trondheim/29.5.87.	Kontr. Fossegrenda, Trondheim/12.8.87.	2/0-2-13
Gråtrost/pull	Nidarvoll, Trondheim/1.6.83.	Katt Nidarvoll, Trondheim/juni 1983.	0/0-0-7
Gråtrost/pull	Ranheim, Trondheim/2.6.83.	Skutt Prayssas, Lot-et-Garonne, Frankrike/15.1.87.	2221/3-7-13
Gråtrost/pull	Nidarvoll, Trondheim/1.6.83.	F. død Trondheim/19.6.83.	4/0-0-18
Gråtrost/pull	Nidarvoll, Trondheim/1.6.83.	Bæmot Stubban, Trondheim/25.7.83.	1/0-1-24
Gråtrost/pull	Nidarvoll, Trondheim/1.6.83.	F. død Nidarvoll, Trondheim/23.6.83.	0/0-0-22
Gråtrost/pull	Ringve, Trondheim/1.6.83.	F. død Lade, Trondheim/16.6.83.	1/0-0-15
Gråtrost/pull	N. Charlottenlund, Trondheim/30.5.83.	Trafikk Chiralottenlund, Trondheim/30.6.83.	0/0-1-0
Gråtrost/pull	Linessøya, Åfjord/4.7.84.	F. død Lovrup, Jylland, Danmark/10.2.85.	2/1-0-0
Rødvingetrost/pull	Innerdalen, Tynset/26.6.91.	Skutt Braganca, Portugal/14.2.91.	994/0-7-6
Rødvingetrost/1K	Stod, Steinkjer, NT/3.10.81.	F. død Wieringen, Noord Holland/29.11.81.	2558/0-7-18
Rødvingetrost/1K	Stod, Steinkjer, NT/3.10.81.	F. død Wolverley, Hereford, England/25.1.82.	1306/0-1-26
Rødvingetrost/2K+	Årsøya, Selbu/13.8.86.	Skutt Vallereque, Gard, Frankrike/20.2.83.	1528/0-3-22
Rødvingetrost/1K	Gjøvåsen, Sør-Varanger, FI/31.8.85.	Skutt Lugo de Uanera, Oviedo, Spania/15.1.87.	2284/1-4-27
Rødvingetrost/1K	Årsøya, Selbu/22.7.86.	Kontr. Hestefoss, Sør-Varanger, FI/6.7.87.	2460/0-5-2
Rødvingetrost/1K	Innerdalen, Tynset, HE/28.5.88.	Skutt Barret, Charente, Frankrike/14.12.86.	5/1-10-6
Rødvingetrost/2K+	Innerdalen, Tynset, HE/20.6.88.	Skutt Arcangues, Pyrenees-Atl., Frankrike/12.2.81	2096/0-4-22
Rødvingetrost/pull	Måltrost/1K	Skutt Mora, Alto Alentejo, Portugal/19.1.89.	2340/0-8-16
Stær/pull	Charlottenlund, Trondheim/2.6.82.	Skutt Pas-de-Calais, Frankrike/27.11.88.	2895/0-7-21
		Funnet Moissac, Tam-et-Garonne, Frankrike/des.81.	1411/0-5-15
		Katt Bjørkvn. Trondheim/26.6.82.	2323/0-4-7
			6/0-0-24

Stær/pull	Charlottenlund, Trondheim/2.6.82.	F. død Fjell, Hortaland/22.11.82.	449/0-5-20
Stær/pull	Slettvik, Agdenes/9.6.82.	Kontr. Aberdeen, Skotland/6.1.86.	992/3-6-28
Stær/pull	Leangenbukta, Trondheim/30.5.84.	Vindu Trondheim/10.6.84.	4/0-0-11
Stær/pull	Jakobsli, Trondheim/7.6.82.	F. død Charlottenlund, Trondheim/17.6.82.	2/0-0-10
Stær/pull	Jakobsli, Trondheim/30.5.83.	Katt Jakobsli, Trondheim/16.6.83.	0/0-0-17
Stær/pull	Jakobsli, Trondheim/30.5.83.	Kontr. Vevang, Eide, MR/17.9.83.	167/0-3-18
Stær/pull	Leangenbukta, Trondheim/30.5.83.	F. død Montrose, Tayside, Skotland/28.3.84.	1033/0-9-28
Stær/pull	Rotvold, Trondheim/1.6.83.	F. død Jakobsli, Trondheim/27.6.83.	1/0-0-26
Lavskrike/1K+	Toppåsen, Sør-Varanger, FI/15.8.85.	Kontr. Toppåsen, Sør-Varanger, FI/10.9.86.	01-0-25
Skjære/pull	Leangen, Trondheim/29.5.83.	F. død Trondheim/25.7.83.	5/0-1-26
Skjære/1K	Årsøya, Selbu/8.9.84.	Katt Storsanden, Malvik/5.8.89.	27/4-10-27
Skjære/pull	Linesøya, Åfjord/26.5.84.	F. død Linesøya, Åfjord/30.5.86.	0/2-0-4
Skjære/pull	Leangenbukta, Trondheim/29.5.83.	Bæmøt W. Aunes v. Trondheim/18.7.83.	4/0-1-19
Kråke/2K	Kuset, Trondheim/4.3.87.	Skutt Trångsviken, Jämtland, Sverige/19.5.91.	172/4-2-15
Kråke/2K	Solbakken, Trondheim/2.1.86.	Skutt Sandvikssjøen, Jämtland, Sverige/3.5.86	209/0-4-1
Kråke/2K	Solbakken, Trondheim/2.1.86.	Fanget Arvidsjaur, Norrbotten, Sverige/24.8.87.	465/1-7-22
Kråke/2K	Solbakken, Trondheim/2.1.86.	Skutt Jonsvannet, Trondheim/25.1.86.	0/0-0-23
Kråke/3K	Solbakken, Trondheim/2.1.86.	Fanget Vinne, Verdal, NT/4.4.87.	63/1-3-2
Kråke/2K	Solbakken, Trondheim/2.1.86.	Skutt Innbygda Skole, Selbu/6.11.86.	31/0-10-4
Kråke/pull	Lauglo, Trondheim/25.5.82.	Fanget Krokoom, Jämtland, Sverige/29.4.87.	173/1-3-27
Kråke/1K+	Trondheim/29.11.80.	F. død. Være, Trondheim/sept. 82.	25/0-3-?
Kråke/pull	Charlottenlund, Trondheim/2.6.82.	Skutt Åtollen, Selbu/24.10.82.	48/1-10-25
Kråke/pull	Roivold, Trondheim/24.5.83.	Skutt Lånke, Sjørdal, NT/22.4.83.	22/0-10-20
Kråke/pull	Ø. Pasvik, Sør-Varanger, FI/13.7.83.	F. død Charlottenlund, Trondheim/3.6.83.	0,5/0-0-10
Kråke/3K+	Solbakken, Trondheim/3.2.86.	Skutt Zapolyarniy, Murmansk, USSR/2.10.83.	40/0-2-19
Kråke/3K+	Kuset, Trondheim/4.3.87.	F. død Kall, Jämtland, Sverige/10.9.88.	133/2-7-7
Kråke/3K+	Solbakken, Trondheim/13.3.86.	Skutt Vikhamar, Malvik/7.1.90.	5/2-10-3
Kråke/pull	Hermosvollan, Midtre Gauldal/13.6.85.	Fanget Jonsvannet, Trondheim/28.5.89.	4/3-2-15
Kråke/3K+	Solbakken, Trondheim/22.1.86.	Skutt Ledalen, Holtålen/20.2.88.	13/2-8-7
Kråke/2K	Jonsvannet, Trondheim/22.1.86.	Fanget Jonsvannet, Trondheim/28.5.89.	4/3-4-6
Komkråke/pull	Felteskjøpet, Trondheim/19.5.87.	Skutt Bostad, Malvik/18.11.87.	5/1-9-26
Komkråke/pull	Reitgerdet, Trondheim/19.5.87.	F. død Tungaområdet, Trondheim/12.6.87.	5/0-0-24
Gråsisk/1K	Stod, Steinkjer, NT/1.8.81.	F. død Trondheim/14.6.87.	2/0-0-26
		Kontr. Averpyra, Ringerike, BU/5.4.82.	454/0-8-4

Gråtsisik/IK	Stod, Steinkjer, NT/5.8.81.	Fanget Sverdlovsk, USSR/8.11.81.	2728/0-3-3
Grønnsisik/1K+ ♂	Stod, Steinkjer, NT/21.8.81.	Kontr. Wassenaar Slag, Sør-Holland/23.10.81.	1395/0-2-2
Grønnsisik/1K ♀	Årsøya, Selbu/26.8.84.	Fanget Villers l'Evouque, Liege, Belgiahov.84.	1432/0-2-?
Grønnsisik/1K ♀	Årsøya, Selbu/13.8.87.	Kontr. Hammaroe, Värmland, Sverige/2.5.89.	462/1-8-19
Grønnsisik/1K	Årsøya, Selbu/8.8.86.	Kontr. Tved, Jylland, Danmark/31.3.88.	696/1-7-22
Grønnsfink/2K ♂	Jakobsli, Trondheim/8.1.83.	F. død Jakobsli, Trondheim/23.1.83.	0/0-0-15
Grønnsfink/2K+ ♂	Gristadfljera, Trondheim/21.8.78.	F. død Gristadbukta, Trondheim/13.3.82.	0/3-6-20
Grønnsfink/1K	Leangenbukta, Trondheim/28.7.80.	Kontr. Jakobsli, Trondheim/23.10.82.	3/2-2-25
Grønnsfink/1K ♂	Jakobsli, Trondheim/7.11.85.	Kontr. Ranheim, Trondheim/23.12.85.	2.5/0-1-16
Grønnsfink/2K ♂	Odden, Jonsvannet, Trondheim/27.3.89	F. død Kilvatnet, Trondheim/24.11.90.	6/1-7-27
Grønnsfink/ad ♂	Møklebby, Stor-Eivdøl, HE/30.1.88.	Vindu Byåsen, Trondheim/15.5.90.	22/12-3-15
Grønnsfink/1K ♀	Slavset, Trondheim/30.10.88.	Kontr. Innbygda, Trysil, HE/17.10.89.	233/0-11-17
Grønnsfink/3K+ ♂	Bø, TE/20.2.88.	Vindu Fredrickshavn, Jylland, Danmark/16.12.88.	238/0-9-26
Grønnsfink/1K ♂	Vikhamar, Malvik/16.12.85.	F. død Skillebotn, Brønnøy, NO/18.1.88.	242/2-1-2
Grønnsfink/1K ♂	Jakobsli, Trondheim/30.11.85.	Vindu Jakobsli, Trondheim/29.1.86.	0/0-2-0
Grønnsfink/1K ♂	Vikhamar, Malvik/14.10.86.	F. død Ulsteinsvik, MR/2.4.87.	271/0-5-18
Grønnsfink/3K+ ♂	Jakobsli, Trondheim/20.3.86.	Vindu Charlottenlund, Trondheim/31.3.89.	2/3-0-10
Bjørkefink/2K+ ♂	Lebesby, Finnmark/21.6.81.	Bildøed Lübeck, Tyskland/4.4.82.	1994/0-9-14
Bjørkefink/1K ♀	Stod, Steinkjer, NT/29.8.81.	Kontr. Nordås, Vefsen, NO/7.6.83.	202/1-9-9
Bjørkefink/1K ♂	Stod, Steinkjer, NT/8.9.81.	Kontr. Aune, Rindal, MR/24.9.81.	177/0-0-16
Bjørkefink/1K ♂	Stod, Steinkjer, NT/9.9.81.	Kontr. Beerse, Antwerpen, Belgia/16.12.81.	1478/0-3-7
Bjørkefink/1K ♂	Stod, Steinkjer, NT/12.9.81.	Kontr. Vinkebaan, Vieland, Nederland/21.10.81.	1268/0-1-9
Bjørkefink/1K ♂	Stod, Steinkjer, NT/13.9.81.	F.død Mølmlycke, Sverige/20.10.83.	719/2-1-7
Bokfink/1K	Stod, Steinkjer, NT/4.8.81.	Katt Tiltines gård, Steinkjer/10.8.81.	2/0-0-6
Bokfink/1K ♂	Stod, Steinkjer, NT/1.9.81.	Vindu Skive, Jylland, Danmark/9.2.83.	852/1-5-8
Bokfink/1K ♂	Årsøya, Selbu/13.9.84.	Kontr. Helgoland, Tyskland/31.3.85.	1021/0-6-18
Bokfink/2K+	Leangenbukta, Trondheim/6.1.82.	Vindu Jakobsli, Trondheim/21.2.82.	3.5/0-1-15
Bokfink/2K+ ♂	Ø. Pasvik, Sør-Varanger, Finnmark/19.5.87.	Kontr. Tessenderlo, Limburg, Belgia/31.10.87.	2380/0-5-11
Bokfink/2K+ ♂	Leangenbukta, Trondheim/6.1.82.	Katt Nesna, NO/17.7.82.	330/0-6-11
Dompapp/1K ♂	Slavset, Trondheim/19.11.88.	Katt Kleive, Molde, MR/10.2.89.	149/0-2-21
Dompapp/2K ♂	Vikhamar, Malvik/5.2.86.	Røyskattfelle Svorkmo, Orkdal/4.4.86.	49/0-2-29
Dompapp/2K+ ♂	Vikhamar, Malvik 15.1.86.	F. død Modalen, Rissa/16.2.88.	34/2-1-1
Dompapp/2K ♂	Vikhamar, Malvik/5.4.86.	Vindu Vikhamar, Malvik/8.4.86.	0/0-0-3
Dompapp/1K+ ♀	Konnerud, Drammen, BU/27.12.87.	Vindu Konnerud, Drammen, BU/2.1.90.	0/2-0-5

Gråspur/2K+ ♀	Jakobsli, Trondheim/7.6.82.	2/0-3-15
Gråspur/1K	Leangenbukta, Trondheim/31.7.80.	4/50-2-22
Gulspur/2K+ ♂	Stod, Steinkjer, NT/9.9.81.	0/4-0-2
Gulspur/1K+ ♂	Stod, Steinkjer, NT/24.9.81.	0/3-11-19
Sivspur/2K+ ♂	Årsøya, Selbu/9.8.84.	2182/0-5-3
Sivspur/2K+ ♂	Austråt, Ørland/14.5.82.	1935/1-6-0
Sivspur/1K ♂	Stod, Steinkjer, NT/13.9.81.	0/2-7-?
Sivspur/2K+ ♀	Årsøya, Selbu/21.7.87.	1140/0-3-4
Sivspur/1K ♂	Årsøya, Selbu/22.8.86.	1359/3-1-26
Sivspur/1K ♂	Årsøya, Selbu/19.8.84.	2010/(0-2-13)
Sivspur/1K ♂	Årsøya, Selbu/4.9.87.	1217/0-7-26
Sivspur/1K	Årsøya, Selbu/22.7.87.	2/1-9-21
Sivspur/2K+ ♂	Årsøya, Selbu/11.8.85.	26/2-1-16
Kjøttmeis/2K+ ♂	Bemh. Getz. gt. Trondheim/21.1.81.	0/0-8-7
Kjøttmeis/pull	Slind, Selbu/21.6.81.	95/0-3-24
Kjøttmeis/pull	Kilvatnet, Trondheim/9.6.83.	3/50-11-0
Kjøttmeis/pull	Jakobsli, Trondheim/14.6.83.	0/0-0-1
Kjøttmeis/2K ♂	Leangenbukta, Trondheim/12.1.84.	4/0-3-22
Kjøttmeis/pull	Jakobsli, Trondheim/1.6.84.	3/0-0-28
Kjøttmeis/1K	Årsøya, Selbu/10.8.84.	2/4-6-8
Kjøttmeis/2K+	Charlottenlund, Trondheim/2.6.82.	73/1-5-20
Kjøttmeis/1K ♂	Gjøkåsen, Sør-Varanger, FI/27.8.85.	265/1-3-14
Kjøttmeis/1K ♀	Lade, Trondheim/16.12.81.	330/9-23
Kjøttmeis/pull	Leangenbukta, Trondheim/7.6.82	2/50-5-4
Blåmeis/2K+ ♀	Charlottenlund, Trondheim/2.6.82.	56/0-6-4
Blåmeis/2K+	Gaulosen/13.5.80.	2/3-4-22
Blåmeis/2K+	Jakobsli, Trondheim/6.11.82.	2/0-6-17
Blåmeis/1K	Jakobsli, Trondheim/31.12.84.	1/2-1-20
Blåmeis/2K+	Charlottenlund, Trondheim/13.11.82.	3/2-10-5
Blåmeis/1K	Årsøya, Selbu/11.8.84.	7/1-0-8
Lappmeis/2K+	Gjøkåsen, Sør-Varanger, FI/2.8.85.	0/1-0-2
Lappmeis/2K+	Toppåsen, Sør-Varanger, FI/8.8.85.	0/3-0-0
Løvmcis/2K+	Leangenbukta, Tordheim/3.5.79	0/1-2-28
Løvmcis/2K+	Leangenbukta, Trondheim/3.5.79.	
	Trafikk Charlottenlund, Trondheim/22.9.82.	
	F. død Trondheim/22.10.80.	
	Kontr. Stod, Steinkjer, NT/11.9.85.	
	Kontr. Stod, Steinkjer, NT/12.9.85.	
	Kontr. Manosque, Alpes Haute Pr. Frankrike/12.1.85.	
	Kontr. Villot, Allier, Frankrike/13.11.83.	
	Funnet Stod, Steinkjer, NT/mai 84.	
	Funnet Newbiggin, Northumbert. England/25.10.87.	
	1359/3-1-26	
	2010/(0-2-13)	
	1217/0-7-26	
	2/1-9-21	
	Kontr. Tøyte, Stjørdal, NT/27.9.87.	
	Vindu Veim, Krogsg. gt. Trondheim/28.9.81.	
	Kontr. Aune, Rindal, MR/15.10.81.	
	F.død Jonsvannet, Trondheim/19.5.84.	
	Vindu Jakobsli, Trondheim/15.6.83.	
	F. død Trondheim/4.5.84.	
	Vindu ranheim, Trondheim/29.6.84.	
	F. død Selbu/(30.5.85).	
	F. død Presthus, Trondheim/10.12.86.	
	F. død Kirkenes, FI/17.2.87.	
	F. død Kåstansjø, Hålsingland, Sverige/30.3.83.	
	F. død Smågård, Stjørdal, NT/30.3.83.	
	Kontr. Jakobsli, Trondheim/6.11.82	
	F.død. Haltli, Rindal, MR/17.11.80.	
	F.død Charlottenlund, Trondheim/28.3.86.	
	Katt Charlottenlund, Trondheim/17.7.85.	
	Kontr. Jakobsli, Trondheim/3.1.85.	
	F.død Selbu U. skole/16.6.87.	
	Kontr. Toppåsen, Sør-Varanger, FI/10.8.86.	
	Kontr. Toppåsen, Sør-Varanger, FI/10.8.86.	
	Kontr. Leangenbukta, Trondheim/2.11.82.	
	Kontr. Leangenbukta, Trondheim/31.7.80.	

Løvmeis/2K+
 Granmeis/1K
 Blåstrupe/1K ♂

Leangenbukta, Trondheim/3.5.79.
 Bernh. Geiz gt. Trondheim/19.10.82.
 Årsøya, Selbu/30.8.88.

0/1-2-25
 2/0-5-22
 895/0-0-12

Kontr. Leangenbukta, Trondheim/28.7.80.

Kontr. Målsjøen, Klæbu/10.4.83.

Kontr. Kirkkojaervi, Kymi, Finland/11.9.88.

Kontroll av fugl merket av andre enn Ringmerkningsgruppe Sør-Trøndelag:

ART/ALDER	MERKESTED/DATO	FUNNOMSTENDIGHET/STED/DATO	KNØPNER
Svartrost/1K ♂	Donna Nook, Lincolnshire, England/21.10.84.	F. død Rakheian, Åfjord/2.10.87.	1296/1076
Måltrost/2K	Dungeness, Kent, England/19.4.84.	Kontr. Årsøya, Selbu/16.8.85.	1602/484
Løvsanger/1K	Dungeness, kent, England/26.9.77.	Kontr. Gautosen, Trondheim/13.9.80.	1486/1083
Blåstrupe/1K ♂	Ostfries. Inseln, Niedersachsen, Tyskland/15.9.74.	F. død Sunde, Snillfjord/3.6.78.	429/1-11-25
Blåstrupe/1K ♀	Inre Fjärden, Gävle, Gästrikland, Sverige/29.8.84.	Kontr. Årsøya, Selbu/21.8.86.	5610/11-29
Bjørkefink/2K+	Nordtälje reningsverk, Uppland, Sverige/1.9.86.	Kontr. Årsøya, Selbu/28.8.87.	4642/11-17
Bjørkefink/2K ♀	Uddeholm, Värmland, Sverige/12.9.78.	Kontr. Stod, Steinkjer, NT/23.8.81.	
Bjørkefink/2K ♂	Lille Sverrige, Hillerød, Danmark/25.1.84.	Kontr. Toppåsen, Ø. Pasvik, Sør-Varanger, FI/6.8.85.	1435/
Gråsisk/2K+	Wolfsdonk, Brabant, Belgia/14.2.85.	Vindu Gudå, Meråker, NT/19.5.85.	2257/110
Gråsisk/2K+	Auerbach, Vogelwarte-Hiddensee, Tyskland/5.4.87.	Kontr. Pasvik, Sør-Varanger, FI/24.7.87.	3330/1-16
Grønnsisk/?	Grovene, Førde, SF/8.2.86.	Kontr. Årsøya, Selbu/24.3.86.	1985/213
Granmeis/2K+	Novello, Bernareggio, Milano, Italia/16.10.85.	F. død Frostå, NT/17.5.86.	-/1-11-21
Blåmeis/1K	Brennabukt, Sør-Varanger, FI/20.4.78.	Kontr. Harefossfjell, Sør-Varanger, FI/11.4.80.	2050/3-10
	Malc, Fræna, MR/30.9.89.	Kontr. Evjejerdet, Selbu/10.1.90.	

SIVSANGEREN I TRØNDELAG

Per Inge Værnesbranden

Innledning

Formålet med denne artikkelen er å gjøre opp status for sivsangeren i Trøndelag. Trekkforhold og biotopvalg vil også bli belyst. Artikkelen bygger på opplysninger jeg har fått gjennom opprop i TN (kun en svarte på oppropet!), forespørslser til enkeltpersoner, og diverse publikasjoner og egne registreringer.

Fram til 1970 var sivsanger bare registrert 3 ganger i Trøndelag: 1 syng. Lillevatnet, Agdenes medio juni 1966, 1 syng. ind. ved Kvål Melhus 1.7.1968, og 1 ind. syng. Nedalen ved Sylane 23.6.-1.7.1969 (Haftorn 1971). Utover 1970-tallet er imidlertid sivsangeren registrert hyppigere, noe som bl.a. går fram av LRSK-rapportene. I de første rapportene er nesten alle observasjonene tatt med, mens i de siste er kun de mer spesielle observasjonene nevnt.

Utbredelse

Sivsangerens hekker fra de Britiske øyer og Frankrike i vest, til Jenisei i Sibir i øst, og fra Skandinavia i nord, til Italia, Tyrkia og Iran i sør. I Norge var utbredelsen til sivsangeren delt i en sørlig og en nordlig populasjon (Haftorn 1971). Den nordlige populasjonen hekker i

Finmark, Troms og Nordland ned til Dønna og Tjøtta. I Sør-Norge hekker sivsangeren rundt Oslofjorden langs kysten av Vest-Agder og Rogaland. I forbindelse med atlasprosjektet (kartlegging av norske hekkefugler) i perioden 1970-86 viser det seg at sivsangeren har spredd seg videre nordover slik at den nå hekker spredt fra Rogaland til Møre og Romsdal, hvor den blir vanligere, videre i Trøndelag og med noen spredte hekkefunn sør for Dønna og Tjøtta i Nordland.

Utbredelse i Trøndelag

Hovedsakelig er arten knyttet til tre geografiske områder: Nærøy, østsida av Trondheimsfjorden (Selbu, Stjørdal, Frosta, Levanger, Verdal, Steinkjer) og ytre deler av Trondheims-fjorden (Agdenes, Ørland, Bjugn, Rissa). Her er sivsangeren påvist hekkende over flere år, på flere lokaliteter. Utenom disse områdene er funnene mer spredt og uregelmessig. Hekkefunn er bl.a. gjort i Hemne, Åfjord og på Leka. Årsaken til denne fordelinga av funnene kan skyldes at observasjonshyppigheten er større i de tre nevnte områdene. Mer systematiske undersøkelser vil nok vise at sivsangeren finnes i et større område

enn det som er kommet fram i denne artikkelen.

Hekkefunn, antatte hekkefunn og sommerobservasjoner

NORD-TRØNDELAG, jf. fig. 1.

Leka: Reirfunn juni 1979 (Anne Lise Drege).

Nærøy: Løst anslått bestand på 40-50 par. "Klassiske" lokaliteter: Horveidvatnet (inkl. Kanalen), Storveavatnet, Staverengvatnet, Moavatnet, Kvernhusvatnet og Løypmotjønnin. Sannsynlig hekking ved Årfor i 1988. Ellers foreligger obs. over flere år av syngende hanner ved Nyheimslovet, Bjørndalen og Arnøya. 1 par er også sett ved Lavvatnet. (FKU). Kutscheras inn-trykk av sivsangeren forekomst i Nærøy: "Så tidlig som i 1974 var arten inntrykksvis fåtallig i Nærøy. I 1976 skjer en økning, bl.a. merkbar som en "invasjon" av syngende hanner primo juni. Fra 1980 til 1990 er ingen dramatiske endringer skjedd, men antall syngende hanner i flere lokaliteter har økt noe. 1981 var et invasjonår på linje med 1976."

Vikna: 1 syngende hann, Kvernvatnet, Mellom-Vikna 20.6.1988 (Suul 1976).

Høylandet: 1 par ved Nordøya, Øyvatnet 23.6.1979 (Bevanger

1976).

Namsskogan: En syngende hann, Storlonet 13.6.1976 (ØSP).

Røyrvik: To syngende hanner, og sannsynligvis en hunn, Midtidalen 30.6.1988 (ØSP), ca. 540 m.o.h. Det østligste funn i Trøndelag, samtidig et av de høyestliggende. Har sannsynligvis en forbindelse over til den svenske bestanden i indre deler av Norrland, som strekker seg nedover langs Kjølen til nordvestre del av Jämtland (SOF 1990).

Namsos: 3 syngende hanner, Finnangervatnet, Otterøya 4.7.1988 (FKU).

Steinkjer: Antatt årlig hekkefugl i Snåsavatnet (Klingsundet), Fossemvatnet, Lømsen (GBA). Fra de siste to årene foreligger følgende obs. fra Lømsen: 2 syngende hanner 27.5.-10.6.1989 og min. 1 syngende 25.6.1989, samt 2 syngende hanner 3.6.1990 (THA). Langåstjernet (på kommunegrensa til Steinkjer og Inderøy): 1 syng. 25.5.1973 (Ø. Lorentsen). Leksdalsvatnet: Vanskelig å fastslå antallet på Steinkjerdelen, da observasjonene fra Leksdalsvatnet ofte blir oppgitt for hele vatnet. En konkret obs. fra Steinkjerdelen foreligger: 4 syng. 4.6.1989 på østsida (Kaldset-Myrvoll) (PIV og VKR). Se Verdal.

Verdal: Leksdalsvatnet: Hekking påvist ved Valøya i 1978: 2 par med

unger + 1 syng. ind. 19. og 21.7. (GBA og R. Stokdal). Syngende ind. registrert flere ganger senere, bl.a. 4 ind. 2.7.1980 (H. Sørhuus), 5 ind. 19.6.1981 (H. Sørhuus) og 5 ind. 3.6.1989 (totalt 9 ind. i hele vatnet, se Steinkjer) (PIV og VKR). Eneste obs. utenom Leksdalsvatnet er 1 ind. i Tronesbukta 7.8.1988 (THA)

Levanger: Nesvatnet: Antatt hekkende årlig (GBA), 6 syng. ind. 9.6.1990 (TRØ og BNY). Tjønn ved Myrvang, Skogn: 1 par med unger 18.7.1978 (GBA). Hammervatnet (østenden): Hekking påvist i juli 1978 (GBA, M. Husby). Syngende

ind. påvist 1985-1990 (M. Husby, m.fl.), maks. 5 syng. ind. 9.6.1990 (TRØ og BNY). Movatnet: 1 par hekket i 1990 (VKR). En høstobs. fra Rinnleiret: 15.8.1987 (THA).

Frosta: Er kun kjent fra Liavatnet. Hekking påvist i 1979, 1983 og 1985 (ad. med mat for unger) (Roar Pettersen). Maks. 4 syng. ind. 3.6.1989 (TRØ, BNY, Anneli Larson). I 1980 ble 10 vatn/tjern mellom Åsenfjord og Ekne besøkt av R. Pettersen, med tanke på sivsanger, men samtlige lokaliteter ga negativt resultat.

Sivsanger juv. fanget for ringmerking. Foto: Ø.R. Størkersen.

Stjørdal: Første obs. i Stjørdal: Bergshølen var 2 ind. ringmerket 3. og 5.8.1982, og 1 ind. 29.7.1983 (KKR). Hekking påvist ved Bjugan, Hegra: 1 ind. med mat 30.7.1987 (PIV). 15 ind. ringmerket i tida 20.6.-22.8.1987 (Kjell A. Aune). 1 ind. syng. 18.6.1989 (AFO, PIV, TRØ). Hekker sannsynligvis årlig i Trøite, Hegra, hvor syngende ind. er registrert nesten årlig siden 1984, med maks. 2-3 ind. i 1990. 32 ind. er ringmerket i perioden 1984-91 (Trøite Ringmerkestasjon). Andre sommerobs.: 1 ind. Vikan 14.6.1987 (AFO og Morten Stokke), Halsøen 4.6.1987 (Ingar J. Øien og Hilde S. Øyan), Leksa bru, Lånke 18.6.1989 og Kinnsettjønnna 18.6.1989 (AFO, PIV, TRØ), og 2 syng. ind. Øyareina 8.6.1990 (Hilde S. Øyan og Gunnar Ligaard). 1 syng. ind. Vinge 16.6.1990 (VKR og Jo Anders Auran).

SØR-TRØNDELAG, jf. fig. 1.

Selbu: Eneste hekkeområde er Låen. 1 par funnet i 1978 (Jostein Sandvik, Suul 1979). Hekker sannsynligvis årlig (GBA, ØRS). Er ellers blitt ringmerket i mindre antall på høsttrekket på Årsøya siden 1984.

Tydal: 1 syng. Nedalen ved Sylane 23.6.-1.7.1969 (Haftorn 1971).

Trondheim: 1 syng. ind. Leangenbukta 13.6.1976 og 1 ind. i tida 16.-21.7.1982 (Størkersen 1984). 1 ind. ringmerket på høsttrekk i Gril-

stadsbogen, sist på 70-tallet (Tor Bollingmo). 1 ind. Leinøra, Gaulosen 30.5.1985 (Størkersen og Haugskott 1988).

Melhus: 1 syng. ind. Kvål 1.7.1968 (Haftorn 1971). 1 syng. ind. Svampan 6.6.1977 (Suul 1979). Registrert ved Fomesevja juni 1979 (Bevanger 1981).

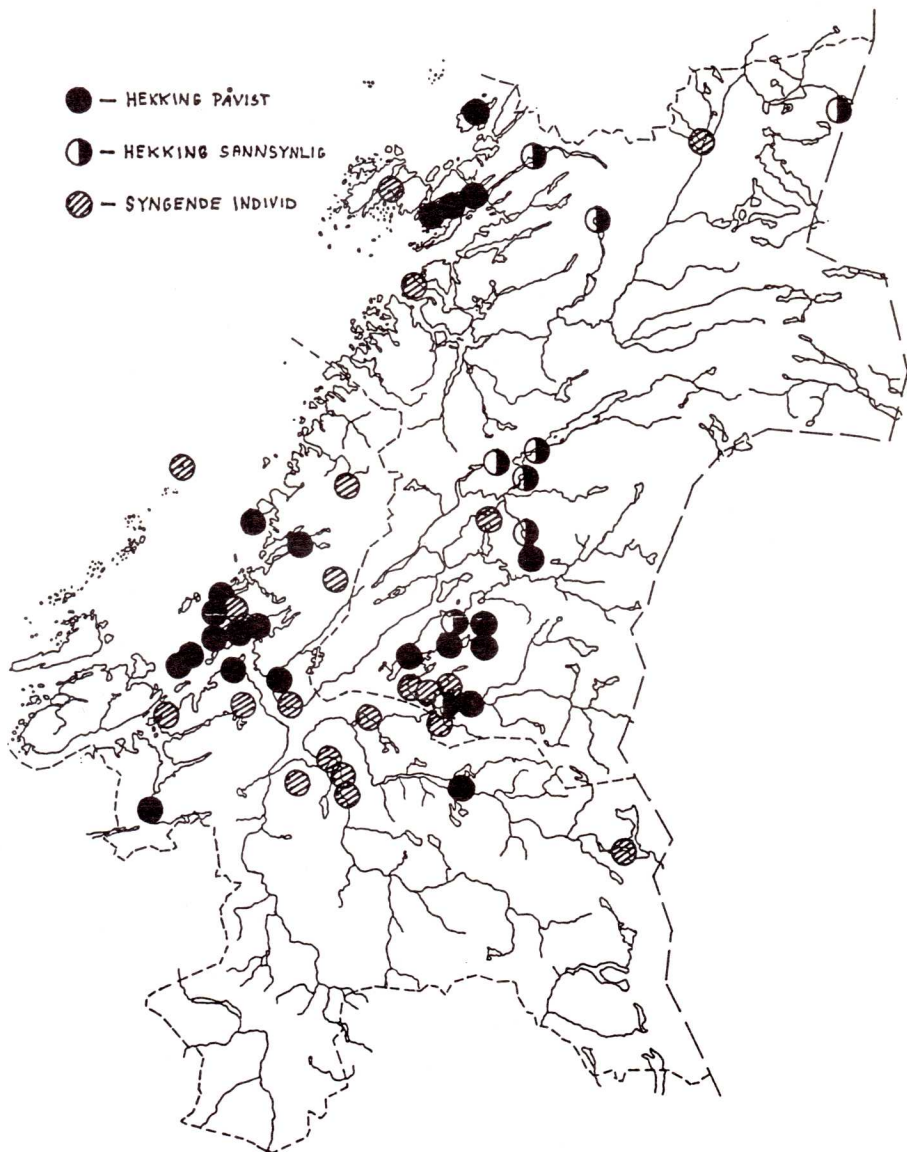
Skaun: 1 syng. ind. ved Laugen sommeren 1991 (ØRS).

Hemne: Hekker ved Vassenden, Rovatnet: 1 par med unger juli 1989 og juli 1990 (ØSP).

Snillfjord: 1 ind. ringmerket ved Sunde 6.6.1986 (KKR, H.S. Øyan) og 3 syng. ind. 6.6.1989 (KKR, Ole Magnus Laugtug).

Agdenes: Første obs.: 1 syng. ind. medio juni 1966 (Haftorn 1971) i Lillevatnet. Taksering av hekkebestand i 1983 ga 20 par i Lillevatnet og 6 i Storvatnet (ØRS). 1 ind. øst for Øyangen, våren 1983 (Størkersen et al. 1984).

Rissa: Hekker i Botnen, første hekkefunn gjort ved Leira i 1973 (Rygh 1974). I 1990 ble det registrert to par ved Straumen, og 1 par ved Leira (Arild Lindgaard). Sommeren 1991: totalt 5 par i Botnen (ØRS). 1 syng. ind. ved Rein 26.7.1976 (Suul 1979). 1 syng. ind. ved Prestelva Stadsbygd sommeren 1979 (A. Lind-

Figur 1. Sivsangerens utbredelse i Trøndelag.

gaard). Sommeren 1991: totalt 5 par i Botnen (ØRS).

Bjugn: Ca. 15 par i Eidsvatnet (ØRS). Brekkvatn 1 syng. og Solemsvatn 2 syng. 1985-1991 (ØRS). Ca. 5 par Valsnes 1991 (ØRS). 1 syng. hann ved Koltjønna 15.6.1980 (LRSK/ST), 3 par ved Koltjønna 1987-1991 (ØRS). Neslandet 2 syng. 1991 (ØRS).

Ørland: Kommunen har lenge hatt den største hekkebestand i fylkene med en foreløpig oversikt på varierende mellom 100-135 par i perioden 1982-1991 (Øystein R. Størkersen in prep.). Hekker også på Storfosna og Kråkvåg (ØRS). Se nærmere under "biotopvalg".

Åfjord: Hekkefunn gjort ved Åsmundvatn: 2 par 1989, og 1 par på Linesøya i 1990. Også hørt syngende ved Momyrvatnet og østenden av Gjuvvatnet (Lindgaard 1990). 2 syng. Lauvøy og 2 syng Selnes 1991 (ØRS).

Frøya: 1 syngende ind. Halten 29.5.1988 (Falkenberg 1989).

Bestandsstørrelse

I kjerneområdene (Ørland, Bjugn, Agdenes og Nærøy) er bestandsstørrelsen relativt godt kjent, siden disse områdene blir jevnlig besøkt. Ørland har som nevnt den desidert største bestanden. Tilsammen har de 4 kommunene ca. 200-245 par. Totalt er 255-300 par

registrert i Trøndelag. I tillegg kommer observasjoner av 55-60 syngende hanner. Et grovt estimat tilsier at min. 350 par hekker i Trøndelag.

I området Ørland-Agdenes er det klart at bestanden svinger fra år til år og tydelig over lengre tidsperspektiv. Dette har sikkert bl.a. en sammenheng med overvintringsforholdene og trekkforløpet. Håland og Byrkjelds undersøkelse (1982) anga 11 syng. hanner på 2 lokaliteter i perioden 1972-80. Dette var en grov under-skatting av bestanden på 70-tallet, da det alene rundt Rusasetvatnet kunne være oppunder 10-15 syngende hanner på 70-tallet!! (ØRS).

Hvor kommer de fra?

Iflg. Håland og Byrkjeld (1982) har det vært en kraftig ekspansjon nordover fra Rogaland i perioden 1972-1980, og dette sammenfaller godt med utviklingen i Trøndelag (se bl.a. F. Kutscheras kommentar). Sivsangeren har også hatt en liten utvidelse mot sør fra Nordland (Atlasprosjektet, unpubl., materiale), i forhold til utbredelsen i Haftorn.

Vår- og høsttrekk

Vårtrekket foregår fra ca. 21. mai og utover. Gjennomsnittlig ankomstdato er 26. mai, med tidligste noterte funn fra 11. mai 1976. Den mest spesielle vår-observasjonen må vel være et ind. som sang for full hals fra fiskehjellene på Halten fyr 29.5.1988. Jf. fig. 2. Høsttrekket foregår fra juli og

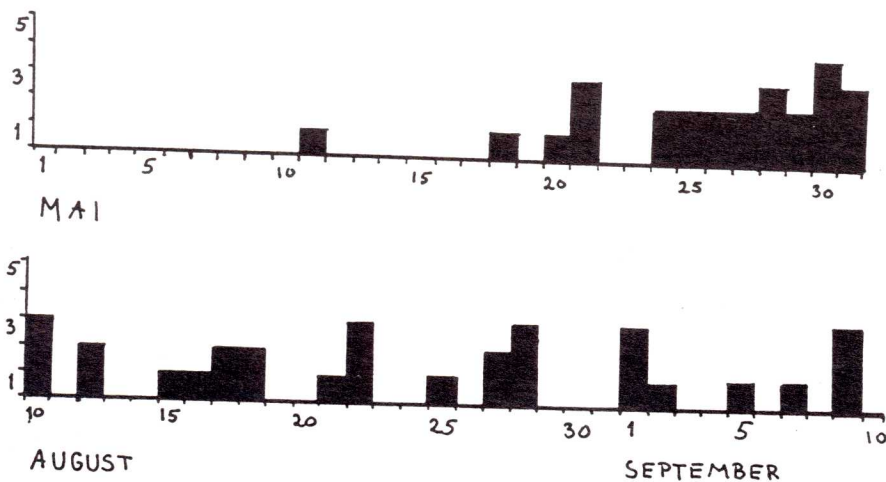
fortsetter gjennom hele august og fram til ca. 10 september. Et veldig sent ind. ble ringmerket ved Trøite 7.10.1987.

Data fra høsttrekket bygger stort sett på ringmerkingstall fra Trøite RS og Årsøya Fuglestasjon. Jf. fig. 2.

Biotopvalg

Iflg. Haftom (1971) foretrekker de sømorske sivsangerne frodige takrør- og sivbestander ved ferskvann, og gjerne med busker og småtrær, likt det samme miljøet som sivsangerne i Sør-Sverige og i Danmark og på kontinentet foretrekker. De norske fuglene foretrekker derimot en helt annen naturtype, med bjørke-skog, delvis furuskog og blandingsskog, med frodig mark-vegetasjon av høyt gras, tyrihjel, mjøddurt, osv., åpen

skog med vier, myrer med vierkratt, ofte ved eller i nærheten av vatn eller bekk. De trønderske sivsangerne ser ut til å foretrekke begge vegetasjonstypene, enten hvor den ene vegetasjonstypen dominerer, eller en blanding av begge, men ikke furuskog. Frodige takrør- og sjø-sivaks-bestander i vatna i Trondheimsfjorden (Hammervatnet, Leksdals-vatnet, m.fl.) og i kyststrøkene (Lillevatnet, Rusasetvatnet, Horvereidvatnet, m.fl.) ser ut til å ha blitt foretrukket først. Senere er områder med busker, mjøddurt, nesle, bringebær, hundekjeks, o.l. blitt kolonisert. Iflg. Håland og Byrkjeland (1982) var andelen syngende hanner i Trøndelag 45% i takrør, 30% i buskvegetasjon og 25% i en blanding av disse. Håland og Byrkjeland har også kommet til

Figur 2. Trekkforløp.

at takrør ikke er avgjørende for etablering av sivsangere, men snarere tilgangen på føde. På Ørlandet blir faktisk de store tindvedkrattene foretrukket utenom vatn med takrør. Det eneste store vatnet med takrør på Ørlandet, Rusasetvatnet, ble nedtappet i 1983. Før nedtapping var bestanden på 10-15 par, etter nedtappingen ca. 5 par (Bangjord 1990).

Biotopbeskrivelser fra forskjellige lokaliteter:

Nærøy: Vatn, tjern, kanaler, åer, åpne grøfter. Planter: Vier, takrør, sneller, mjørdurt, storkenebb, hundekjeks, sjøsvivaks (bringebær, solbær).

Røyrvik: Myrområde, elvekant, ca. 540 m.o.h. Planter: Vierkratt.

Levanger/Verdal/Steinkjer: Eutrofe (næringsrike) innsjøer, omgitt av dyrka mark og løvskog. Planter: Takrør, sjøsvivaks, busker.

Frosta: Eutrof innsjø med løvskog rundt og dyrka mark. Planter: Takrør, lav bjørkeskog, vier, rogn, gran. Myrområde med pors (dominerende), vier, bjørk, gråor, svartor.

Stjørdal: Kroksjøer, gjengrodde elveløp, tjern. Planter: Elvesnelle, strandrør, seljebusker, gråor (kroksjøene), takrør med busker (Kinnsettjønna), mjørdurt, bringebær.

Hemne: Tidligere dyrka mark, beitemark. Planter: Tett kratt med bringebær, brennesle, mjørdurt.

Sunde: Skråning ned mot sjøen, tørt med en bekk. Planter: Mjørdurt, tomekratt, seljebusker.

Agdenes: Eutrof innsjø med frodige takrørforekomster, gråorskog.

Ørland: Eutrof sjø med takrør og seljebusker, bjørk. Strandenger med tett tindvedkratt og høgstauder.

Åfjord: Åsmundvatnet med frodig takrørbestand. Linesøya: Fukting ved dyrka mark, med mjørdurt som dominerende. Momyrvatnet: Fjellvatn ca. 250 m.o.h. med vier.

Ikke alle beskrivelsene er like detaljerte m.h. på planter, o.l.

Til slutt vil jeg rette en stor takk til bidragsyterne: Georg Bangjord (GBA), som også svarte på oppropet!, Trond haugskott (THA), Magne Husby, Knut Krogstad (KKR), Vidar Krøke (VKR), Franz Kutschera (FKU), Arild Lindgaard, Øystein Lorentsen, Roar Pettersen, Jostein Sandvik, Øyvind Spjøtvoll (ØSP), Øystein R. Størkersen (ØRS), Per Gustav Thingstad (atlasprosjektet), Tom Roger Østerås (TRØ) og Hilde Stol Øyan.

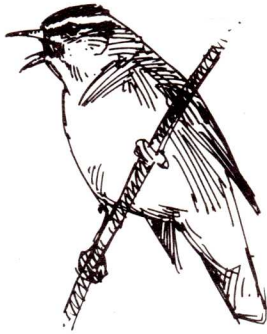
Georg Bangjord og Øystein R. Størkersen har kommet med verdifulle kommentarer til artikkelen.

Forfatterens adresse:
Sandbakkveien 1,
7570 Hell.

Litteratur:

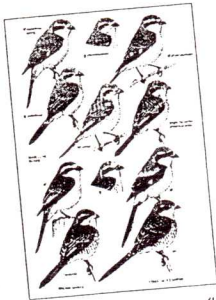
- Bangjord, G. 1990. En ornitologisk konsekvensanalyse av Rusasetvatnet i Ørland kommune, Sør-Trøndelag. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Rapport 6-1990.
- Bevanger, K. 1981. Fuglefaunaen i Gaulas nedbørfelt, Sør-trøndelag og Hedmark. DKNVS-rapport. Zool. Ser.
- Bevanger, K. 1982. Ornitologiske observasjoner i Høylandsvassdraget, Nord-Trøndelag. DKNVS-rapport. Zool. Ser.
- Falkenberg, F. 1989. Helgetur til Halten. Trøndersk Natur 16:51.
- Haftorn, S. 1971. Norges Fugler. Universitetsforlaget.
- Håland, A. & Byrkjeland, S. 1982. Distribution and breeding habitat of the Sedge Warbler in Western Norway. Fauna norv. ser. C. Cinclus 5:65-72.
- Lindgaard, A. 1990. Vilt i Åfjord. Rapport fra viltområde kartleggingsprosjektet 1990.
- LRSK/Nord-Trøndelag 1979. Faunistisk rapport fra Nord-Trøndelag 1970-77. Vår Fuglefauna 2:62-65.
- Rygh, O. 1974. Observasjoner fra Rissa. Trøndersk natur 3:28.
- Størkersen, Ø.R., Bangjord, G., Barstow, S. & Eikeland, M. 1984. Fylkesrapport for Sør-Trøndelag. Trøndersk Natur 11:5-24.
- Størkersen, Ø.R. 1984. Ornitologisk rapport fra Leangenbukta 1965-1982. Trøndersk Natur Supplement 1-84.
- Størkersen, Ø.R. & Haugskott, T. 1988. Fugleobservasjoner fra Gaulosen 1987-88. Trøndersk Natur 15:98-111.
- Suul, J. 1976. Faunistisk rapport fra Trøndelag 1970-74. Sterna 15:114-126.
- Suul, J. 1979. Faunistisk rapport for Sør-Trøndelag. Trøndersk Natur 6:20-28.
- Sveriges Ornitologiska Förening 1990. Sveriges fåglar. 2:a uppl. Stockholm.

A Field Guide to the Rare Birds of Britain and Europe

Ian Lewington, Per Alström & Peter Colston

- 480 sider om sjeldenhetene i Europa
- 128 fantastiske fargeplansjer
- Omfattende og grundig tekst om hver art
- Publiseres i november 1991 (ifølge forlaget)

(Også mange andre boktitler tilgjengelig. Se annonser i *Vår Fuglefauna*, eller kontakt Norsk Naturbokhandel og få tilsendt salgskatalog).

Kr. 195,-

(kr. 30,- i porto og ekspedisjon pr. sending)

Norsk Naturbokhandel

Postboks 720 Nanset, 3251 Larvik
Ordretelefon: 034-11523

NATURSTUDIAR PÅ FORNEBU OG NORDRE ØYEREN

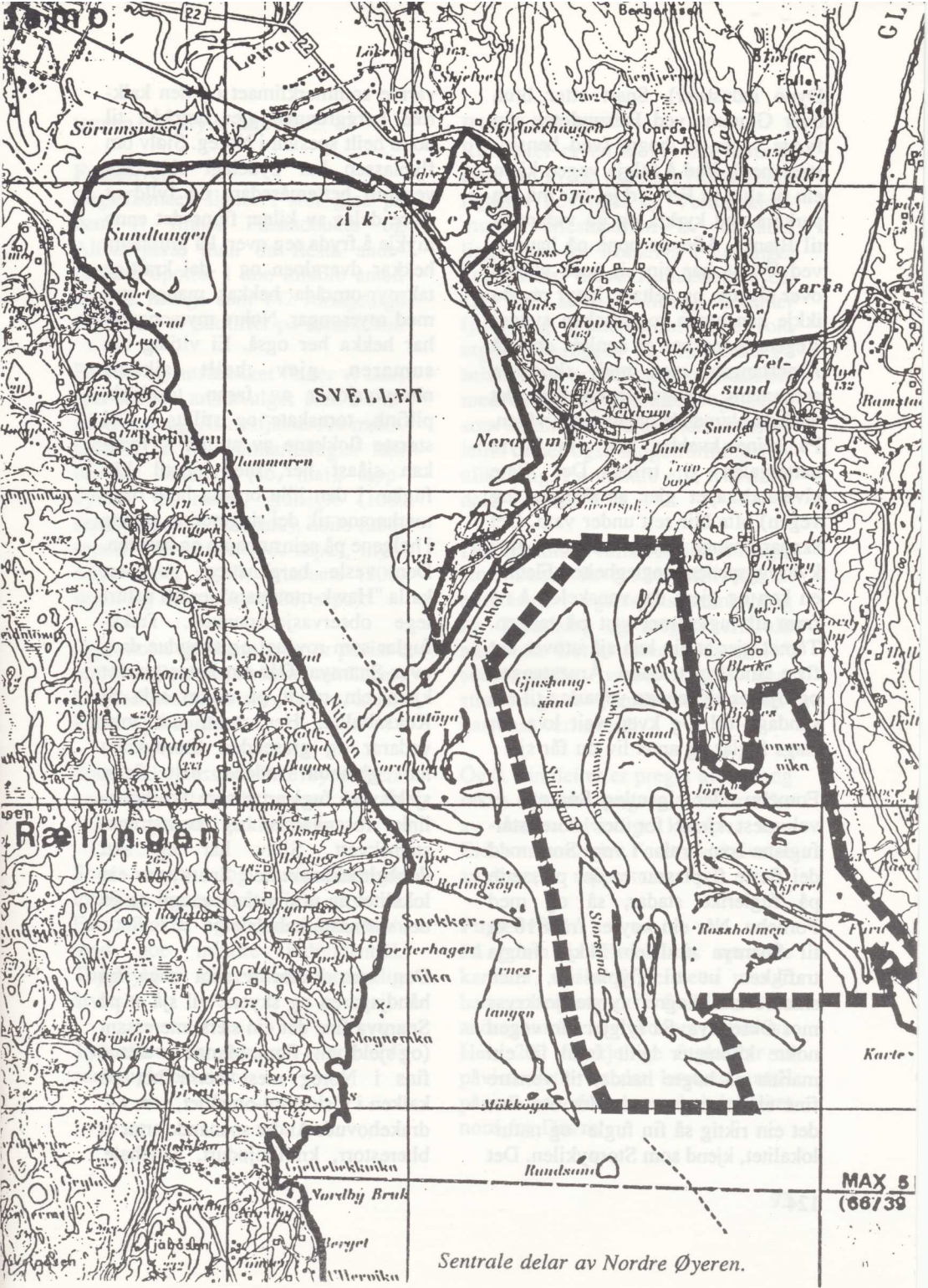
Øystein R. Størkersen

Mange av lesarane har sikkert vore i Oslo og undra seg på kor ein kan dra for å koma ut i naturen og studera fuglar (anna enn til Østensjøvatnet, sjølsagt!). Anten ein berre vil bruka nokre timar eller har heile dagen å ta av, så finst det fleire alternativ. Her skal eg nemna to av dei: Fornebu som passar godt for den som berre har nokre timar til disposisjon, og Nordre Øyeren som ein helst bør ha noko meir tid på.

Til N. Øyeren kjem ein ved å køyra frå Oslo nordover Groruddalen og ta av til Lillestrøm/Fet/Rælingen. N. Øyeren er så stor at ein treng mest heile dagen skal ein rekka å sjå heile området. Faktisk er N. Øyeren Skandinavias største innlandsdelta. Området er no er freda (jf. fig 1). Årnestangen på vestsida av deltaet er kan hende den mest populære staden blant ornitologane. Frå Lillestrøm tek ein veg 120 sørover mot Rælingen kyrkje. Seinhaustes og vinterstid er det mogleg å få sjå dvergsvane i Svullet rakt nedanfor kyrkja. Parker ved kyrkja og bruk teleskopet blant dei mange songsvanene! Vidare forbi Rælingen kyrkje kjem ein snart til eit skilt som viser ned til Leca-fabrikken. Følg grusvegen bratt nedover nokre hundre meter til du

ser vatnet igjen. Her finst ein liten plass i bakken ved husa og info-tavla. Rakt fram går det ein privat veg utover den store Årnestangen. Nokre små hus finns ved vegen, eit av dei blir nytta av N. Øyeren fuglestasjon. Nokre kilometer lengre ut på tangen kjem ein til den mest interessante del av området, med eit vidt utsyn frå fugletårnet. Sommars tid fins det gode sjansar til å sjå fiskeørma på jakt over vassflata. Den sjeldsynte rovtorna er også funnen her fleire gonger. Vadarar, symjefugl og småfuglar kan vår og haust opptre i store mengder. For dei interesserte fins det fleire fuglerapportar om N. Øyeren, dessutan skriv Toppsykker'n (det lokale fuglebladet) mykje om Øyeren.

Austsida av deltaet er vel så interessant og på mange vis ulikt Årnestangen. Ved å fortsette gjennom Lillestrøm sentrum mot Fetsund passerer ein elva Leira og Sørumsneset. Dette er ein særst spesiell og stor, urøyrd elveslette, som vi ikkje har mange att av her til lands. Sjølve Sørumsneset på sørsida av vegen blir no ved årsskiftet freda og dermed berga frå dei mange industrianlegga her som ønskjer å fylla ut og øydeleggje området (m.a. gjeld det

Sentrale delar av Nordre Øyeren.

MAX 5
(66/39)

Dyno industrier). Snart etter brua over Glomma ved Fetsund tek ein fyrste vegen til høgge (ved bensinstasjonen). Ved å følgja vegen kjem ein til slutt til Fet kyrkje, her må ein parkera ved kyrkja og gå vidare ut til Bjanes. Allereie oppe på haugen ved kyrkja har ein eit godt vidsyn over Øyeren og deltaet. Høyr om du ikkje kan høyra rosenfinken synge! Vegetasjonen her er annleis enn på Årnestangen, med meir skog og sumpmark. Langs vegen fins det vakkert blømande hagtorn om våren. På seine kveldar kan ein høyre nattergalen si trille. Det flate elvelandskapet gjer at skogen (og vegen) ofte blir sett under vatn. Det skapar mange daude tre som gjev kvitryggspetten moglegheiter. Flaumen kan og gjera det vanskeleg å nå fram til fugletårmet ytst på tangen. Tårmet gjer at ein kan sjå utover det flate landskapet. Både Årnestangen og Bjanes eignar seg ypparleg til ein sundags-tur! Og kven veit kva for slags fuglar og anna liv du får sjå!

Fornebu eller eigentleg Snarøya er vel mest kjend for dei store stål-fuglane som brølar i veg. Som med dei fleste flyplassar er dei plasserte på fuglerike stadar, så og med Fornebu. Når ein køyrer frå E18 ut til Snarøya skal ein ikkje følgja trafikken ut til flyplassen, men snarare ta til høgge i fyrste ljuskryss mot Oksenøya. Så fylgjer ein vegen nokre kilometer heilt fram til ein marina på høgge handa, til venstre fins eit stort gartneri. Her ute fins det ein riktig så fin fugle- og natur-lokalitet, kjend som Storøykilen. Det

varme sommarklimaet og den kalkrike berggrunnen gjer området til noko heilt spesielt i Noreg. Sjølv om flyplassen har øydelagt ein sær verdfull hettemåsedam og fylld ut store delar av kilen, finns det enno mykje å fryda seg over. På grussletta hekkar dvergloen og i dei kraftige takrøyr-områda hekkar mange par med røyrsongar. Nokre myrsongarar har hekka her også. Ei vitjing om sumaren gjev heilt sikkert observasjonar av fasan, tomirisk, pilfink, tornskate og stillits. Dei største flokkane av stillits i Noreg kan sjåast her, med opptil 150 fuglar. I den lille brakka held ringmerkarane til, dei ringmerkar særleg i helgene på seinsumaren og hausten. Den vesle bergknatten, populært kalla "Hawk-mountain", er det naturlege observasjonspunktet. Trekkfuglar som rovfugl og skogdue dreg over Snarøya. Går ein langs gjerdet kjem ein rundt på andre sida til Koksabukta. Her rastar det m.a. vadarar og grasender. Storøykilen har gjennom tidene hatt fleire sjeldsynte fugleartar som t.d. bobolink, rosensvarslar og svartstrupesteinskvtett. Sjølv har eg sett dobbeltbekkasin her! Snarøya er ein lokalitet eg ofte vitjar og som eg på det varmaste anbefaler.

Den som klarar å slita auga frå håndjagaren og skyene vil sjå at på Snarøya fins det ein sær interessant (og sjeldsynt) flora. Mange av artane fins i Noreg mest berre her på kalken i Oslofjord-området, som t.d. drakehovud. Andre spanande artar er blærestorr, knollmjødurt, kattehale,

Sp 243
62
Si

Holtekilen

Marne

Lilleøystua

Gartneri

ΔTp 320

Lilleøya

Oslo Lufthavn Fornebu

Koksa

KOKSA - STORØYKILEN

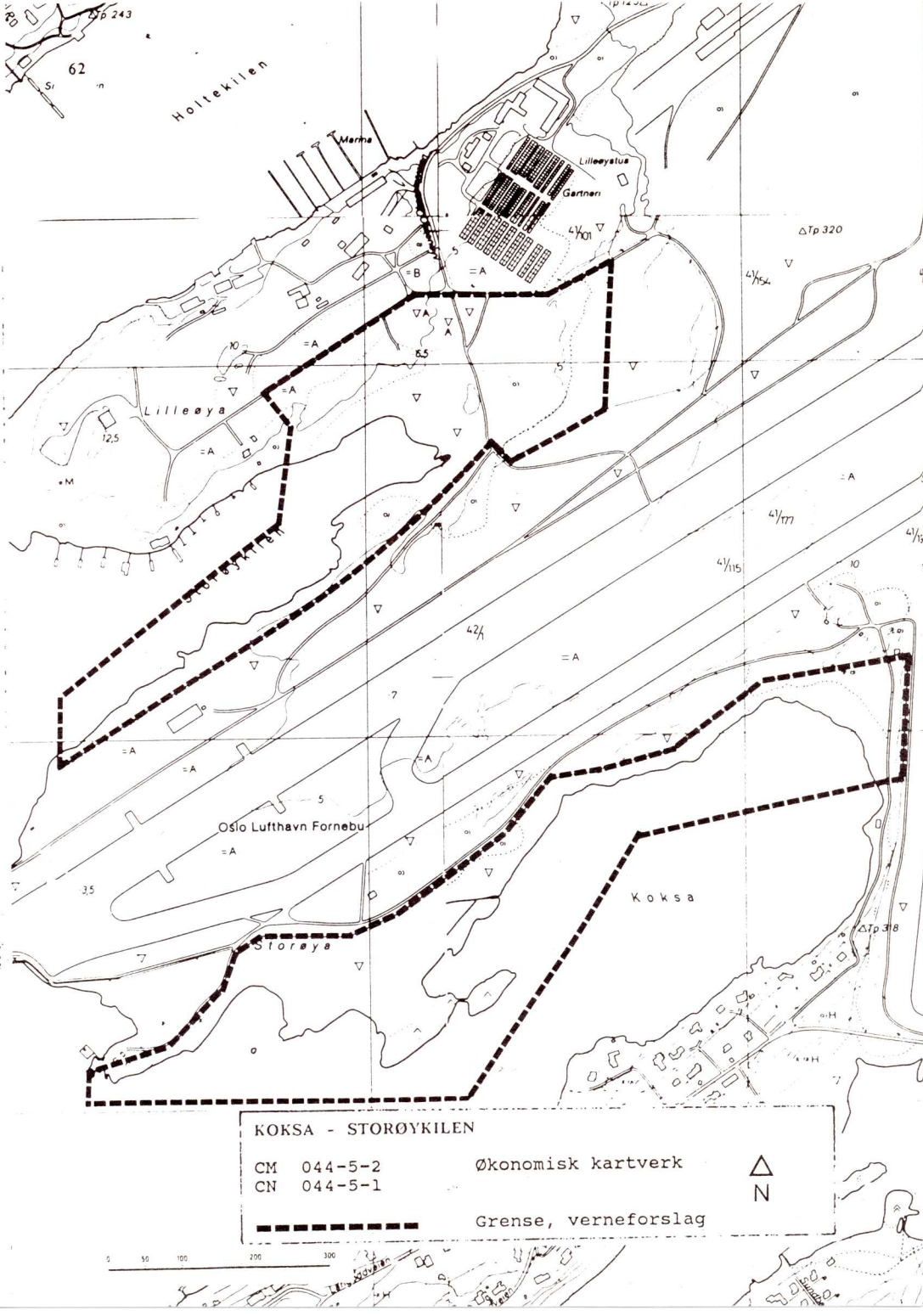
CM 044-5-2
CN 044-5-1

Økonomisk kartverk

— — — — —
Grense, verneforslag

0 50 100 200 300

breitt dunkjevle, blodstorkenebb, flikbrønsle, m.fl. Som kartet syner (fig 2) skal og dette området no på nyåret fredast og bergast frå ein skjebne som motocrossbane!

Sjølvsagt fins det mange fleire lokalitetar i og nær Oslo som kan interessera ein trønder. Ta t.d. ein sundagstur langs Isi-elva ved E68 nord for Sandvika og sjå om du ikkje kan få auge på vintererle og nøttekråke. Isidalen har og ein fin flora med rike lauvskogar med m.a. gulsymre og falkbregne. Ei anna perle er ute på Konglungen i Asker, kor ein m.a. kan sjå svartspett og

nøttekråke, dessutan ein særspanande og rik flora med m.a. ein eiklindeskog. Her kan du og sjå den i i Noreg sjeldsynte vinbergsnigla. Å bada i Leangbukta er også særspanande og populært!

Har du andre lokalitetar i Oslo med omegn, eller kan hende frå andre stader i Noreg, så del gjerne dine opplevingar med andre her i TN!

Adressa til forfattaren:
TN, Postboks 1719 Rosenborg,
7004 Trondheim.

SMÅSTYKKER

HALSMERKING AV KANADAGJESS. Kanadagåsa har stadig økt i antall i Trøndelag. Dette har skjedd etter de første utsetninger ble foretatt på Songli ved Orkanger. Viktigste utsetningslokalitet i Trøndelag har dog vært Meråker i Nord-Trøndelag fra og med 1960-årene.

Ved tradisjonell ringmerking har man fått et bilde av de generelle trekkforhold. Det har blitt klart at de fleste Meråkergjess holder til i Midt-Telemark om vinteren. Etter at kanadagåsa nå er blitt en jaktbar viltart, har behovet for å kjenne trekkforholdene til de ulike delpopulasjoner økt. Likeså har en nytte av å studere dødelighet på grunn av både jakten og av andre årsaker. Vanlig ringmerking er ikke særlig godt egnet til å studere slike problemer, da de fleste gjenfangster bygger på døde fugler. Data behøver derfor ikke å være representative for bestanden. Dessuten blir visse dødsårsaker og tidsperioder overrepresentert i gjenfangst-materialet. I et par år har en derfor benyttet fargede fotringer. Disse kan leses på avstand. Men da gjessene for en stor del av tiden holder seg på vatnet, er de dårlig egnet for bruk på denne arten. For å få en bedre innsikt i slike problemer har en fra og med 1990 tatt i bruk halsringer på kanadagjess. Merkeprosjektene har vært beskrevet av fylkesmennes miljøvern-avdelinger.

Merkingene i Nord-Trøndelag har gått i regi av Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), i Sør-Trøndelag av NOF. Merkingene er utført av lokale ringmerkingsgrupper.

Halsringer. Ringene, som er ca. 7 cm brede, festes permanent rundt halsen på fuglene. Også unger kan merkes når de er store nok. På kanadagjess bruker vi i Norge røde ringer med kvit inskripsjon. Det er en bokstav samt to tall. I Trøndelag har vi i 1990 benyttet en serie som starter med A01. Lignende merking er utført på Vestlandet i regi av Universitetet i Bergen. Tallene kan leses på avstand ved hjelp av kikkert eller teleskop. Det kan nevnes at i Sverige benyttes blå ringer til kanadagjess, samme farge som brukes på grågjess i Norge. (red's anm.: på kortnebbgjess benyttes også blå halsringer).

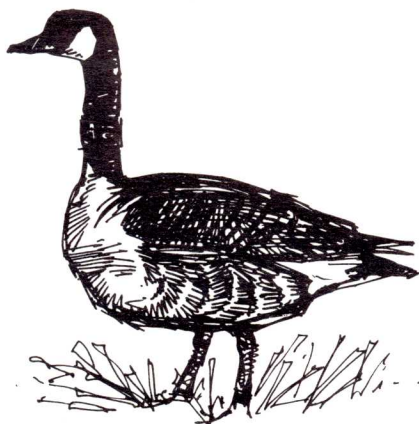
Merkingene i Meråker. Alle merkingene ble utført i Butjernet, det vil si akkurat i det tjernet hvor en startet med kanadagjess. I alt ble det merket 35 gjess i juli måned. Blant disse var det 17 årsunger og 7 foreldre til disse. Resten var trolig ikke-hekkende fugler. Bortsett fra to ikke-hekkende gjess ble alle gjessene som holdt seg i tjernet merket. Først i august dro de ned til Meråker sentrum, hvor de var relativt beskyttet mot jakt. En av de merkede

gjessene hadde brukket fot. Vi diskuterte avliving, men gåsa ble borte før dette ble gjort. Den ble i høst observert i tilsynelatende god form ved Porsgrunn. I alt er det konstatert at minst 23 gjess med halsringer holder til i Midt-Telemark. Ingen av gjessene er skutt eller observert langs kysten av Sør-Trøndelag eller Vestlandet. Data hittil tyder på at kanadagjessene i Meråker unndrar seg noe av jakttrykket om høsten ved at de overnatter i sentrum. Trolig drar gjessene i løpet av oktober direkte til Telemark. Dette er nyttig kunnskap for forvaltningen. Ulike bestander av kanadagjess har åpenbart ulike trekkmonster, noe som gjør at ikke alle er like utsatt for jakt.

Opprop om rapportering. For at prosjektet skal bli vellykket, er det viktig at alle som observerer gjess med halsringer, rapporterer om dette. det er da av særlig stor betydning at nummeret er riktig avlest. Rapporten kan gis til NOF-sentralt, til fylkesmennenes miljøvernavdelinger, eller til sjøfuglgruppa, NINA.

Svein Myrberget,
NINA, Tungasletta 2,
7004 Trondheim.

Red's anm.: Etter at artikkelen ble levert oss har Svein Myrberget gått bort.

NÆRKONTAKT AV FØRSTE GRAD. Suksessfullt samarbeid mellom Trøndelagsgruppa av Norsk Entomologisk Forening og Viten-skapsmuseet.

På rekke og rad stod de. Imponerende i farger og størrelser, metallskinnende blå, sorte, grønne, røde, brune. Fryktingytende. Storslåtte. Vakre. På nåler stod de - tett og trangt i trekasser, smekre og forseggjorte, grovt sammenslåtte eller rett og slett i omgjorte kjellervinduer med bakvegg. Sommerfugler, biller, edderkopper, skorpioner, insekter fra Norge og utlandet, tropiske jungler, fremmede himmelstrøk. På rekke og rad kom de, familiene, med foreldre, besteforeldre og barn på skulder, på armen, i sportsvogn og bagvogn, i flokk og følge, jevnt og trutt så kurslabben på museet ble stuvende fullpakket på siste mai - søndagens familiedag. Mellom 5-600 bare på søndagen og nye 200 neste dag. På nåler stod de også for å få med seg alt som de engasjerte medlemmene i NEF hadde å fortelle om sine kjæreste av alle kjære hobbyer - insekter, samling, preparering, stell og oppbevaring. Her traff du Helge Finnøy, Øystein Hveding, Stein Are Sæther, Oddvar Hanssen, Morten Sagmo, Tor Bollingmo, Dag Dolmen, Frode Ødegård og Karl Erik Zachariassen. Kaare Aagaard klappet seg henrykt på magen med et lurt smil om munnen, og midt oppe i det hele traff du John O. Solem, innpiskeren og administratoren entusiasten som fikk

fagkollegene fra NINA og Rosenborg til å gå mann av huse for å gjøre den første introduksjon til sommerens rike insektliv til suksess.

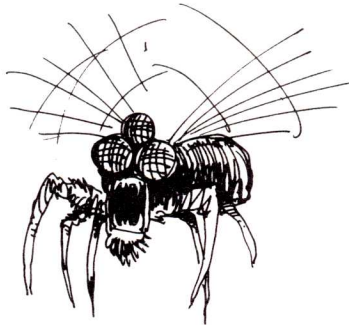
Fra taket svingte maurene Maurhild og Mauritz - modellene fra Dronning Mauds barnehage som et helt år hadde fulgt livet i en maurtue og skrevet, tegnet og fotografert. Resultatet fikk folk se på skjermene stilt midt i rommet. Melhus barnehages maurfortelling fikk også folk lese, og glede seg over hvordan et fagområde som "insekt" virkelig appellerer og engasjerer hos de små når det formidles på barns vilkår. Geir Lystrups sanger om maurlivet derimot druknet i trengselen og mylderet av folk, og lot seg først høres på ettermiddagen påfølgende dag. Tett sto folk foran akvarier med levende vannkalv, buksvømmere, salamandere, igler, sneglar, småkrepser, foran terrarier med kravlende løpebiller, lurende edderkopper, avventende skorpioner og zzum-mende humler, åkerhumle og jordhumle fra Bollingmos verden. Og var det ikke levende dyr, var det levende film å se. Video-spillerne gikk både i Schønninghuset og i hovedbygget der man i Natur - Miljø utstillingen fikk se filmen "Fra blomst til honning", etter at man hadde bivånet 2000 spill levende bier og dronningen med sin grønne ryggflekk i utstillingens bikube.

Nok en gang viser det seg at en Familiedag med sitt brede demonstrasjonsutvalg innen et fagområde trekker det lengste strået. Tiltaket er

levende og engasjerende og nærkontakten med forskere som er tilstede og mer enn gjerne svarer på spørsmål er så positiv en abre kan ønske seg. En får lyst til å spørre, lyst til å sette seg inn i de mange brosjyrer, plakater, hjelpemidler som vises. Faget fenger, takket være det personlige engasjementet som smitter av, fjerner det stive formelle inntrykk, men holder det hele på det ønskede nivå. -familieplanet. Interessen omkring Lucanider, geotrupider, dytiscidaer var langt den overveiende, for ikke å snakke om saturniidene, nymphalid-ene, papilionidene og endromididene. Her var alt fra de grovhårete graverne til de bittesmå myrmarider fra Norge, Amerika, Afrika og Asia. Spørsmålene haglet, svarene kom fra museets orakelsvarere, vår tids moderne Per Hafslundere. Og interessen dreide seg om alt, fra de mindre enn et punktum til de lengste på størrelse med en håndflate. Og mens humla suste i sitt nettingbur, kjøpte folk av utlagte honningprøver og aktivitetshefter laget for

anledningen. Og postkassen ble fullere og fullere med svar på dagens konkurranse. Forventingene svarte helt til erfaringene. Vi ble snart tomhendt både for svarark og salgsartikler. Presseomtale og annonse på forhånd betød sikkert mye for besøksantallet. I de neste dager kom skolebam og førskole-elever for å se bier, tegne og oppleve det engasjerede museum, som vi faktisk med en viss rett kan kalle oss i fremtiden. Litt dramatisk ble det også, da bier rømte fra sin kube og etterhvert ble observert flyvende i utstillingshallen, med birøkter Lundemo hakk i hæl med støvsuger til den siste bie var innfanget. At opplevelsene har gjort inntrykk får enhver se om de tar turen til 3. etasje i Kalvskinnet skole, der bier tegnet på gul kartong pryder korridorveggene.

Gunnar Holt,
Publikumsvirksomheten,
Vitenskapsmuseet,
Erl. Skakkes gt. 47,
7013 Trondheim.

**SKLINNA, NORD-TRØNDEL-
LAGS SVAR PÅ UTSIRA.** Høsten
1991, nærmere bestemt den 5.-10.
oktober, besøkte jeg øygruppa
Sklinna lengst nord i Nord-
Trøndelag for å registrere fuglelivet
der ute på denne årstida. Sklinna har
lenge vært kjent for å ha Trøndelags
eneste større lundekoloni, samt et
rikt utvalg av andre fuglefjellsarter.

Sklinnas isolerte beliggenhet langt til
havs virker imidlertid også meget
lovende for trekkende spurvefugl, og
det var med denne antagelsen i
bakhodet jeg dro utover til øygruppa.
Sklinna har tidligere ikke vært
besøkt av fuglefolk på denne tida av
året. Erfaringer fra lenger sør i
landet viser at kombinasjonen østlige
vinder og lavtrykk kan drive store
mengder spurvefugl ut til slike
isolerte øyer. De samme erfaringene
viser også at uvanlig mange sjeldne
fuglearter blir sett på slike øyer når
de rette værforholdene er tilstede. I
Sklinnas tilfelle blir i tillegg også
sørrlige vinder fralandsvind, da Vikna
ligger rett sør for øygruppa. Også for
havsfugl som havhest og havsule
(antagelig også lirer) er Sklinnas
beliggenhet meget gunstig.

I den perioden jeg oppholdt meg på
Sklinna var værforholdene som
følger: Lørdag 5.10. t.o.m. tirsdag
8.10. stort sett sørllig bris, pent vær
og lite nedbør, med stiv SØ-kuling
søndag 6.10. Onsdag 9. t.o.m. tors-
dag 10.10. sør til sørøstllig bris,
overskyet og regnbyger. Jeg opp-
holdt meg stort sett på hovedøya,
Heimsøya, som var den desidert

største av øyene, og også den med
mest vegetasjon. Innslaget av spurve-
fugl var relativt lite fram til onsdag
9., da det imidlertid slo til for fullt.
9.-10. var det store mengder spurve-
fugl ute på Heimsøya. Artsutvalget
var også meget stort. Her følger et
lite utvalg fra artslista for hele
perioden:

Gulnebbblom: En ad. i full sommer-
drakt mot sør 7.10.

Havhest: Min. 20 ind. 6. og 3 ind.
7.10.

Havsule: Sett heleperioden, maks.
110 ind. 7.10.

Tundralo: Ett ind. hørt 10.10.

Kvartbekkasin: Ett ind. skremt opp
7.10.

Storjo: Ett ind. 6.10.

Fjelljo: To ungfugler 7.10.

Lunde: Ett ind. 6.10.

Turteldue: Ett ind. 5.10. Dette er en
art som ser ut til å opptre relativt
ofte på slike isolerte øyer og var
derfor en art jeg på forhånd hadde
godt håp om å se.

Jordugle: Ett ind. 6.10. og 3 ind. sett
samtidig 10.10.

Lappiplerke: Ett ind. ble sett 9.10.

Tartarpiplerke: Ett ind. 9.10. og hele
3 ind. dagen etter. Også dette var en

art jeg på forhånd hadde "booket" inn, men 3 ind. var likevel litt i overkant.

Gresshoppesanger: Ett ind. 10.10. Pga. den lave vegetasjonen måtte fuglen til stadighet opp og vise seg fram for meg, derfor var det mulig å bestemme den uten å ha den i handa.

Møller: Ett ind. ble sett i hele perioden unntatt siste dagen.

Hagesanger: Ett ind. 10.10.

Munk: Min. 7 ind. 9.10. og min. 4 ind. 10.10.

Gransanger: Ble sett hele perioden, de to siste dagene hadde 10-20 ind. tilhold på øya. Min. 2 av disse viste draktkarakterene til den østlige underarten "tristis".

Fuglekonge: Meget vanlig hele perioden, de to siste dagene så jeg fuglekonger "overalt". Mellom 50 og 100 ind. hadde tilhold på øya 9.-10.

Nattergal: Ett ind. ble sett ved fyrstasjonen 10.10. Pga. de uvanlig gode obs. forholdene (lav vegetasjon/lite sky fugl), var det mulig å bestemme denne fuglen til denne art og ikke sømmattergal.

Rødvingetrost: Meget vanlig hele perioden, 9.10. hadde 2000-2500 ind. tilhold på øya, dagen etter rundt 1000 ind.

Måltrost: 9.-10.10. hadde mellom 50 og 100 ind. tilhold på øya.

Trekryper: Ett (muligens 2) ind. ble sett 6.10. Virkelig artig og pussig å se den klatre omkring på bergveggen. Den prøvde antagelig å lure meg til å tro den var en murkryper, men oppvakt som jeg er, lot jeg meg ikke lure.

Lappspurv: Ett ind. 9.-10.10.

Polarsisik: Ett ind. 5. og 10.10.

Alt i alt så ble så mange som 61 forskjellige fuglearter påvist i perioden, og det er mye så sent på høsten i Trøndelag. I tillegg kan nevnes at en uidentifisert buskspurv med en låt som kunne indikere dvergspurv/vierspurv sett. Sklinnas potensiale for trekkende spurvefugl er i hvertfall bekreftet, og allerede nå ligger vi i planleggingsstadiet for en tilsvarende tur neste høst. Før du evt. drar utover vil jeg få orientere om følgende: Dersom du tenker å dra dit i hekketiden bør du ta kontakt med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelingen. Kontakt fyrvokterne og avtal overnatting. Med hensyn på transport utover må en ta kontakt med redningsskøyta i Rørvik i god tid for å avtale transport. Båten kommer først tilbake etter ei uke!

Jeg vil få takke Torgeir Nygård for god hjelp og inspirasjon til turen og fyrvokterne Hans Hansen og Erling Johansen for et meget trivelig opphold.

Trond Haugskott,
Overlege Kindts gt. 2,
7016 Trondheim.

UMORALSK JAKT PÅ GAULOSEN. Problemer omkring uvetting jakt vil vi vel alltid ha?! Det er likevel trist å registrere at ulovlig også jakt foregår i flere av våre naturvernområder, der dyrene burde få være i fred. I høst har det vært tilfeller både på Gaulosen og på Ørlandet, der jakt på gås har fristet folk til å enten skyte inn i verneområdet eller å gå på jakt inne i området. Jakt fra motordrevet båt i Grandefjæra er også et tilbakevendende problem. Rekordartet mange døde og skadeskutte gress er funnet denne høsten på de to nevnte stedene. Bare i Gaulosen ble det en dag funnet 4 døde grågress, en skadet kanadagås og 1 skadet kortnebbgås!

På Gaulosen opplever vi at jegerne står i reservatsgrensen og plaffer løs på fugl inne i reservatet! I høst har det vært så ille som aldri før. Skuddene har drønnet usedvanlig tett der denne høsten.

Som mange vet er det nå store muligheter til å studere en fin krabat

som oter i hele Gaulosenområdet. På søndag den 22.9.91., under den mest intense kanonaden noensinne i området, ble en skadeskutt oter observert i osen. Oteren ble studert på 7 meter i en times tid mens den fortætte ei kilos flyndre. På dens venstre ansiktshalvdel var det 5-6 blødende skuddsår fra hagl, venstre øye var halvt igjenklistret og det venstre øre var sterkt skadet. Det hele etter all sannsynlighet utrettet av ei haglladning. Oter er totalfredet i Norge, og klassifisert som truet på verdensbasis av IUCN. Vi i Norge er heldige ettersom vi nå har den største bestanden i Europa, vi må derfor ta godt vare på dette fine innslaget i norsk natur.

Oteren er truet fra mange hold ellers i landet også. Mange oter blir avlivet ved at de går i garn, kanskje en del blir tatt i levende feller?, og så har en ulovlig jakt da. Oterens legale beskyttelse må derfor håndheves!

Øystein R. Størkersen
TN, Postboks 1719 Rosenborg,
7004 Trondheim.

DEBATT...

FUGLETÅRNET I HAMMERVATNET NATURRESERVAT. I forrige nummer av TN (91:1) hadde Ø.R. Størkersen et innlegg om fugletårnet i Hammervatnet naturreservat. Der tar han opp en del aktuelle problemstillinger i forbindelse med bygging av fugletårn. Dessuten reiser han kritikk mot entrepenør og saksgang uten at han har satt seg inn i de forholdene han kritiserer. Jeg vil derfor i dette innlegget først orientere om de kritiserte forhold, og etterpå knytte noen kommentarer til andre forhold ved fugletårnet.

For det første, så er det byggherren, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelingen, som er ansvarlig for tårnets utseende og plassering. Entreprenøren som Størkersen kritiserte har kun satt opp bygget etter arbeidstegninger, og har etter mitt skjønn gjort en utmerket innsats.

For det andre vil jeg ta opp Størkersens kritikk av saksgangen. Som oppsynsmann i Hammervatnet naturreservat og som ornitolog har jeg blitt engasjert av miljøvern-avdelingen hos fylkesmannen til å bistå i dette arbeidet. Vi (miljøvern-avdelingen og meg) var på befaring i Ånnsjøen og studerte anleggene der, og førsteutkastet til tårnet ble tegnet av meg etter denne turen. Det var et toetasjers tårn som var åpent

i andre etasje. Størrelsen ble vurdert ut fra det antall personer som ofte kommer samlet til fugle- kikking ved Hammervatnet, og etter ønske fra medlemmer i NOF/NT (inkl. styremedlemmer!). Miljøvern-avdelingen engasjerte arkitekt til endelig utforming av tårnet og det resulterte da i det tårnet slik det fremstår i dag. Før bygging hadde jeg flere besøk av ornitologer fra Stjørdal lokallag av NOF, inklusive flere styremedlemmer av NOF/NT. De ble forevist tegninger av tårnet, og utseende og plassering ble diskutert. Dessuten ble tårnets utseende og plassering også diskutert på styremøte i NOF/NT mens jeg selv var styremedlem. I tillegg var jeg også i telefonisk kontakt for rådspørring med ornitologer fra NOF/ST. Dessuten ble det tilsendt tegninger av fugletårn fra ulike deler av landet for å bruke i planleggingen. I tillegg var jeg i kontakt med Nord-Trøndelag Handikapp-forbund i forbindelse med utforming av første etasje og inngangspartiet, samt at Levanger kommune ved miljøvern-sjefen har vurdert både tegninger og plassering av tårnet etter befaring. Fylkesmannen ved miljøvern-avdelingen, har også tatt skriftlig kontakt med NOF/NT ved formann i brev datert 20.4.90. Både plantegninger og plassering av tårnet ble da medsendt, og en evt. uttalelse om planen ble bedt oversendt innen 10. mai (1990).

Planene for fugle-kickerskjerm og tårn på Tautra ble også oversendt NOF/NT i samme brev. Jeg antar NOF/NT har funnet planene OK etter som det ikke er kommet noen kommentarer på miljøvern-avdelings henvendelse. En saksgang kan alltid bli bedre, men kontakten med NOF i planleggingen av fugletårnet ved Hammervatnet skulle i alle fall være god nok (selv om denne ble voldsomt kritisert av Størkersen).

Størkersen gir også en beskrivelse av fuglenes adferd ved hans adkomst til tårnet hverken jeg eller noen andre ornitologer jeg har vært i kontakt med kjenner igjen. I følge Størkersens artikkel "flagrer de (fuglene) selvsaget det de kan utover i sikkerhet, fuglene kikker engstelig på oss og sothøna varsler konstant." Etter omtrent daglige besøk har jeg erfart noe helt annet. Det har faktisk overrasket meg hvor lite fuglene reagerer på at lukene blir åpnet. Sangsvaner, kanadagjess, vadere og ender på det nærmeste ca. 20-30 m fra tårnet, kikker opp men forflytter seg ikke ved forsiktig åpning av lukene og rolig adferd av observatøren. De fortsetter ganske snart å beite, og det skulle jo være god attest at den vare sangsvanen ikke reagerer mer. Sothøna varsler slett ikke hele tiden, tvert i mot. På tross av observatøren i tårnet kurtiserte de, bygget reir, ruget fram unger og matet disse like utenfor tårnets framside. Altså på tross av anslagsvis 600-700 besøkende bare i mai. En kveld jeg var i tårnet knapt to timer, var 32 ulike personer inne i tårnet.

Blir det urolig i tårnet, vil nok fuglene trekke seg unna, men den eneste arten jeg har sett flykte på tross av min rolige adferd, er gråhegren. Den flyr alltid opp når lukene åpnes, og lander heller ikke foran tårnet så lenge det står folk der.

Så over til det positive i Størkersens innlegg. Det er at han tar opp til debatt utseende av tårnet, utformingen av omgivelsene og detaljer inne i tårnet. Mange har brukt dette tårnet og fugletårn andre steder, så en konstruktiv kritikk av hva som er bra og hva som er dårlig vil være til uvurderlig hjelp for miljøvern-avdelingene ved utformingen av andre tårn (f.eks. Tautra, som allerede er under planlegging). Jeg vil derfor ta opp noen av de punktene som Størkersen nevner og si min mening, så håper jeg andre følger opp.

Omgivelsene: Vi (miljøvern-avdelingen og meg) ønsker et tårn som kan gli inn i terrenget (i den grad det er mulig) både sommer og vinter. Terrenget er stigende fra vannet og bakover, med furuskog øst for veien. For at tårnet ikke skal være for dominerende vinterstid da det ikke er noe lauv på lauvtrærne, var det ønskelig at det vokser opp noen bartrær ved tårnet. På grunn av vegetasjonen lengre bak ble da furu valgt (det er selvsagt ingen furutrær mellom tårnet og vatnet). Ellers kommer det mye selvspreidt gråor opp. Vi ønsker også å dempe tårnets dominans mot vatnet, og har derfor

prioritert å kappe en del greiner på trærne foran åpningene og la toppen av trærne vokse, istedet for å kappe trærne under lukene som Størkersen ønsker. Flere synspunkter etterlyses! Detaljer inne i tårnet er på prøvestadiet, og vil omformes etter behov. Det gjelder størrelsen på lukene fram i andre etasje, hvor vi muligens kommer til å montere små luker på de store. Fuglenes adferd bestemmer dette, så hvis flere har Størkersens erfaringer med skremte fugler, så si fra. Festeanordningen i taket er allerede bestemt utskiftet med noe mer tillitsvekkende. Lukene måtte løftes opp og festes i taket for ikke å komme i veien for observatøren og for best mulig å holde regn/snø ute. Benker foran lukene er inntegnet men foreløpig utelatt, unntatt en flyttbar benk. Bør disse settes opp? Og over hele fronten? Vinduene i første etasje får hauksiluetter fra NOF så snart noe tyder på at det trengs (og det gjør det trolig). Fra andre hold etterlyses informasjonsplakater. Disse er under utarbeidelse og vil bli satt opp så snart de foreligger, bl.a. med artsliste. Dessuten har det kommet noen kommentarer på at hele tårnet er under tak. En del av tårnet burde etter noens mening vært åpent for å øke følingen med å være ute i naturen og for lettere å følge eventuelle rovfugler (og andre fugler) i

flukt over tårnet.

Som det går fram av tallene foran er tårnet meget godt besøkt, kommentarene i loggboka er svært positive, og fuglene utnytter området i like stort omfang og på samme måte som før tårnet ble satt opp (data foreligger). Tårnet er ment som et tilbud til almenheten om at de her kan studere et rikt fugleområde uten særlig forstyrrelse av fuglelivet. Forståelsen for fredninga og holdningen til dette området synes å ha dreid i positiv retning blant bygdefolket, og svært mange barn får her sin første "nærkontakt" med fugler som f.eks. sangsvane. Dette er også fuglevernarbeid, og etter min mening skaper det forståelse og innsikt blant almenheten som alle som arbeider med fuglevern vil nyte godt av på lengre sikt. En annen sak er at pengene Statens Vegvesen bevilget til dette tårnet aldri ville blitt brukt til noe som har vært positivt for fugl (bare asfalt?), om de ikke hadde blitt brukt her!

Ta turen hit selv og gjør deg opp din egen mening. Det er spesielt under trekketidene vår og høst at det er mye fugl her.

Magne Husby,
7630 Åsen.

SVAR TIL HUSBY. M. Husby skiller mellom positiv og negativ kritikk. Er det slik at all kritikk av saksgang er negativ? Husby tar feil og er ikke lite frekk når han påstår at jeg ikke har satt meg inn i forholdene! Med hensyn på min kritikk av saksgangen viser jeg til svar fra leder i NOF/NT.

Jeg vil få berømme tilpasningen av tårnet til handikappbruk. Det er et eksempel til etterfølgelse. Husby vedgår at fuglene reagerer på hans besøk også. Det blir derfor et spørsmål om hvordan man oppfatter dette. Jeg opplever iallefall (og flere med meg) at fuglene reagerer kontant og under hele oppholdet hver gang! Spørsmålet blir da om dette er akseptabelt. Poenget er selvsagt at fuglene reagerer alltid på fuglekikkere i dette området, det er en naturlig reaksjon! Tårnet burde derfor vært bygd slik at fuglene ikke ville lagt merke til observatørene. Dersom dette ikke spiller noen rolle kunne en likegodt ha bygd et helt åpent tårn. Det er ingen tvil om at man får sett de aller fleste artene ved besøk i tårnet. Men hva med de riktige sky artene som raskt stikker seg unna i sivet? Tårnet er da også bygd for at aktive fuglekikkere skal kunne bruke det? En løsning med innfelte mindre luker i de store, er en utmerket løsning. Så får folk

velge etter behov og nivå. Husby nevner at noen hadde ønsket et åpent tårn. Som nevnt har dette betydning for hvor tårnet står, man må skille mellom tårn i store åpne områder med god avstand til fuglene, og små avgrensede bukter som i Hammervatnet. Artsutvalget er også avgjørende, f.eks. er vadere generelt mindre sky enn ender.

Mh. på "kamouflering" av tårnet står jeg fortsatt på at de plantede furutrærne er et fremmedelement. Det finnes ingen bartrær på den siden av veien, bare løvtrær. Gråor er det naturlige treslag ved vatnet og bør være det i fremtiden også. Det overrasker meg at naturvernmyndighetene innfører fremmede treslag på denne måten! Hvis ikke nakne løvtrær som kamuflasje om vinteren er godt nok, så burde en kanskje ikke ha bygd tårnet? Forøvrig mener jeg at tårnet er plassert slik at høyden, og tårnet forøvrig, glir godt nok inn i rekken med oretrær.

Jeg vil til slutt slutte meg til Husbys kommentar om at en saksgang alltid kan bli bedre, det er så avgjort tilfelle denne gangen.

Øystein R. Størkersen,
TN, Postboks 1719 Rosenborg,
7004 Trondheim.

SVAR TIL MAGNE HUSBY

Jeg vil først komme med en liten bemerkning til Størkersens innlegg i siste TN, hvor han sier at ifølge NOF/NT (i *dette* tilfellet undertegnede) har ikke entreprenøren vært i kontakt med oss. Dette stemmer ikke helt, noe Størkersen selv var klar over da han skrev innlegget.

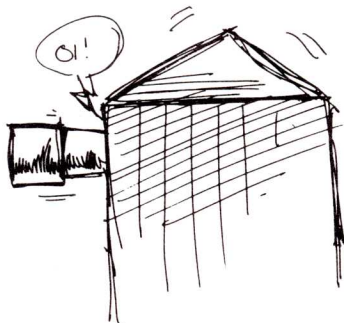
Kommentarer til Husbys innlegg: Tårnet ble ikke tatt opp som sak på styremøtet Husby sikter til (10.10.88), men ble kun diskutert uformelt under kaffen. Dette skjedde altså lenge før det endelige utkastet til tårnet forelå.

Det stemmer at Miljøvernavdelinga tok skriftlig kontakt med NOF/NT v/meg (brev datert 20.04.90). Bakgrunnen for dette var imidlertid at jeg selv, på vegne av NOF/NT, hadde skrevet til MVA og kritisert dem for ikke å ha kontaktet oss angående oppføring av tårn på Tautra (brev datert 28.03.

-90). Når NOF/NT unnlot å kommentere tårnet på Hammervatnet, var det fordi vi mente at det på dette tidspunkt var vél sent å komme med kritikk av dets utseende. Det var ferdige arkitekttegninger, og vi kunne ikke frambringe noe bedre alternativ på så kort varsel. Vi synes det hadde vært mer naturlig at NOF/NT hadde fått tilbud om å være med på utarbeidelsen av tårnet helt fra begynnelsen av.

Til slutt en liten kommentar til tårnet på Tautra. Det er en "prosjektgruppe" i MVA som har ansvaret for dette. Her er ikke NOF/NT med, og vi har heller ikke fått tilbud om dette. Vi er kun (i brevet av 20.04.90) blitt informert om hvor gruppen kunne tenke seg å plassere kikkeskjerm og tårn. Som i tilfellet for Hammervatnet, mener vi at det også her hadde vært naturlig å ta med NOF/NT som "part" i saken.

Hilde Stol Øyan
Leder, NOF/NT

FOTOHJØRNET

Til tross for god trykk på forrige nummer, var nok arten vanskelig å bestemme. For det første er det få fuglebøker som tar for seg dununger. Og for det andre er det sjelden man ser eller finner slike uten at foreldrene er tilstede. Da er det som kjent straks litt lettere å artsbestemme en dununge!

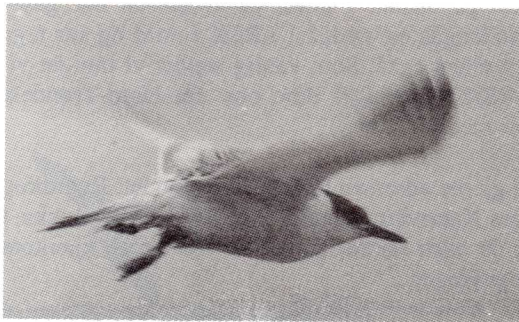
Vi prøver likevel! Alle er vel enige i at det dreier seg om en nyklekt skapning i andefamilien. Dette ser man ut av hode- og nebbform. Dessuten ser vi at fuglen på bildet har svømmehud mellom tærne. Så sitter vi igjen med det vanskeligste, hvilken and? Hvor mange av dere lesere er det som har studert kjennetegnene på endenes dununger? Ikke mange sannsynligvis.

Vi ser av nebbformen at det ikke kan være ei fiskand. Disse har mye tynnere nebb. Kan det være ei dykkand? Nei, ikke det heller. Dykk-

andungene vil være mørke på brystet, det er ikke vår fugl. Da sitter vi igjen med gjess, svaner, gressender og gravand. Vi ser av størrelsen på fuglen at det ikke kan være ei gressand. Dessuten ville gressendene være brune og gulaktige, ikke svarthvite som vår fugl. Svane og gås er også utelukket da disse er helt gule. Vi sitter altså igjen med gravand som rett svar.

Gravanda hekker i hulrom som den kan grave ut selv (derav navnet grav-and), ellers legger den også ofte reiret under steiner, hus, o.l. Den legger vanligvis 10-12 egg. Når ungene kommer til verden blir de med foreldrene til fjæra hvor de selv finner maten sin. Det er ganske vanlig at gravandforeldrene "adopterer" andres unger. Flokker på 20-30 unger bak ei gravand er ikke uvanlig. Ø.R. Størkersen hadde tatt bildet av gravandungen forrige gang.

Frode Falkenberg.

Hvilken art er dette? Du får svaret i neste nummer av TN!

NYTT SIDEN SIST.....

NOF-sentralt har nå flyttet sitt kontor fra brakka i Elvegata til fine lokaler oppe i Klæbu. Besøkende er hjertelig velkommen innom i arbeidstiden (8-16). Utenom arbeidstid vil det jevnlig være åpent på kveldene, dette vil NOF komme tilbake til. For de som er ukjent ligger det gule NOF-huset oppe på åsen der Hallsetheimen holdt hus før. NOF's kontortelefon er også ny: **30 11 66**. Hvorfor ikke ta en tur i høst for å kjøpe inn vinterforrådet med fuglemat!

NOF-ST har et teleskop med stativ til utlån blant medlemmene. Kontaktperson er Kjetil Aa. Solbakken, tlf. 07-98 06 86 (kveldstid). NOF/ST vil også minne om våre flotte klistremerker som selges for kr. 10.- pr stk. (kr. 40.- for 5 stk.), porto på kr. 3.20 tilkommer. Beløpet betales til Postgiro 0802 3 10 39 91. Husk å angi hva betalingen gjelder!

Sjeldne fugler i Trøndelag har det ikke vært mangel på i år. Nord-Trøndelag må sies å ha stukket av med "kaka" i så måte. Hør bare: Snøgås og dvergås i kortnebbgåsflokkene i våres ved Mære. Ved Steinkjer dro de inn ei rødhodeand på vårparten. På stjørdal dukket en annen bombe opp i sommer: svartehavsmåke! I august small bomben igjen, denne gang på Ørin med ei bonapartesnipe, en sjelden amerikansk vadefugl. I våres ble det i sør sett svartryggerler både på Frøya og i Buvika, foruten ei på Stjørdalen i nord. Ei amerikakrikkand på Gaulosen kunne beskues i flere dager i mai. September ble en travel måned for de som vil ha med seg alt, hør bare: min. 100 fjelljo i en masseopptreden på Ørland, ei nydelig sabinemåke og ringgås ble utbyttet for de som gadd å bli med på en trøtt NOF-ekskursjon til Storfosna, dessuten var det ei turteldue på Gaulosen i perioden og ei på Storfosna i oktober. I nord slo bomben til igjen med ei rødhalsgås i kortnebbgåsflokkene ved Borgenfjorden! Ca. 1400 hvitkinngjess ble talt i det de trakk forbi Titran på Frøya. To snøgås ble utbyttet senere på høsten i nord, på Gaulosen ble gåse-bildet for i år komplett med hvitkinngås og sædgås! LRSK i nord og sør regner med at mye interessant ble sett ellers også. Som vanlig sender vi inn det vi har snarest når året er omme. LRSK/NT trenger dine obs. fra Nord-Trøndelag senest innen februar skal de bli med i TN nr. 1.

Så overbringer vi gjerne adressen til regnskogsfondet: Regnskogsfondet v/ Lars Løvold, c/o Norges Naturvernforbund, P.b. 2113 Grünerløkka, 0505 Oslo. Tlf. 02-71 55 20. Har du noen slanter å avse er hver krone kjærkommen i racet for å berge noe av regnskogen.

Atlas-boka! Så skjer det endelig noe på atlas-sida. Ikke før blir det meldt at Sverige snart utgir sin atlasbok, så skal det endelig bli her også! Alle atlaskartene er nå ferdige og er sendt ut til alle fylkene for korrektur. Noen feil har det uunngåelig blitt, men disse blir nå rettet opp til det endelige kartet. I løpet av høsten skal så alle artskommentarene foreligge fra de ulike forfatterne. Med div. korrekturarbeide så burde det være håp om at boka er trykkeklar i første halvdel av 1992. Noen snakker alt om at boka skal presenteres på årsmøtet i NOF!? Layout-messig vil det bli på et oppslag et kart over landet og ei hel side med artskommentarer. Kanskje vil det også bli med en tegning av fuglen. Pga. astronomiske trykkekostnader vil boka ventelig ligge i prisklassen 3-400.- Julegaven for 1992 burde iallefall være sikret?!

Nye fugletårn. På Tautra blir det i løpet av vinteren satt opp et tårn. Dette tårnet blir plassert mellom hettemåkedammen og brakkvannsdammen.

Norsk sjeldenhetsbok. Det ryktes at denne boka med opplistinger av sjeldne arter i Norge gjennom tidene skal foreligge i 1992. Norsk Naturbokhandel tar i mot bestillinger allerede nå!

Nytt lokallag blir det nå på Snåsa. Erik Evenrud (tlf. 077-51 633) blir kontaktperson der.

I høst er det sett flokker med hvitkinngås som dro sørover forbi Frøya, foruten spredte flokker andre steder i Trøndelag. Foto: Ø.R. Størkersen.

FUGLE- LÆREREN

TIDLIG PÅ HØSTEN DRAR
SVALENE SØROVER, MEN
TRØSTENE VENTER
TIL UT I OKTOBER.

NOEN ARTER,
SOM F. EKS.
SIDENSUANS
KOMMER TIL OSS
FOR Å OVERVINTRE.

FINER
TREKKER OM
DAGEN

ANDRE
SOM
TRØST

KAN TREKKE OM NATTA.

DÅRLIG VÆR FORVIRREER
FUGLENE OG DET BLIR

VANSKELIG Å NÅ LAND.

FUGLEKONGEN KAN FORLATE NORGE
FOR VINTEREN, MANGE FUNN
AV NORSE

FUGLEKONGER ER GJØRT I ENGLAND,
NEDERLAND OG DANMARK.

HAR DU
LAGT
MERKE TIL
RØDVIINGENS
Ziiii -LYD
PÅ KVJELDEN
NÅR DEN
FLYR SØR-
OVER?

FUGLE- LÆREREN

EN STOR
SVERM STØR

KAN VÆRE SVÆRT
IMPONERENDE, MEN
HVORFOR FLOKKER
DE SEG SAMMEN?

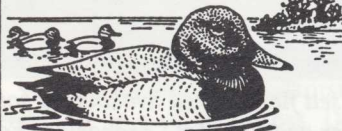
HUNDRE PÅ ØYER
VIL OPPDAGE EN FARE
TIDLIGERE ENN BARE
ET PÅR.

SANGLERKER

FLERE PÅ ØYNE FINNER
OG Å RASKERE GODE MAT-
PLASSER.

SOM OFTEST BLANDER
FUGLENE SEG MED ANDRE
ARTER SLIK SOM TRØSTENE,
MEN TAFFELAND-HANNEN
FORETEKKER EN-KJØNNES FLOK!

HAR DU
LAGT
MERKE TIL
MEISE-TOG
I SKOGEN?
HVOR MANGE
ARTER SR
DU?

Norsk Ornitologisk Forening

Avdeling Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

Adresser:

NOF avd. Sør-Trøndelag, Postboks 139, 7001 Trondheim

NOF avd. Nord-Trøndelag, Postboks 68, 7501 Stjørdal

Fylkesforeningene arrangerer møter, turer og andre aktiviteter. Trøndersk Natur inngår i medlemskapet. Innmelding skjer ved henvendelse til fylkesforeningene.

Abonnement på TN skjer ved å sette inn kr. 40.- på postgiro 0814 360 1952.

Adresseforandringer skjer for abonnenter direkte til TN, for medlemmer i fylkesforeningene via hhv. NOF/NT og NOF/ST.

Styret i NOF/ST 1991:

Leder: Stein Are Sæther, Tlf. 59 61 28a

Nestleder: Frode Falkenberg Tlf. 56 01 74p

Kasserer: Magne Myklebust

Sekretær: Rolf Johannessen Tlf. 55 96 52p

Medlemsregister: Hallvard Strøm

Bibliotekar: Astrid Kyendbø Tlf. 55 46 70p

Tur-organisasjon og utlån av teleskop: Kjetil Aa. Solbakken Tlf. 98 06 86p

Styret i NOF/NT 1991:

Leder: Hilde Stol Oyan Tlf. 58 07 78a

Nestleder: Ingar Jostein Øien Tlf. 59 61 28a

Kasserer: Gunnar Ligaard Tlf. 82 68 54p

Sekretær: Per Inge Værnesbranden Tlf. 80 69 63p (Stjørdal Feltbiol. For.)

Styremedlem: Halvor Sørhuus Tlf. 076- 71 472p (Verdal lokallag)

Varamedlem: Per Ivar Nicolaysen Tlf. 077- 62 673p (Steinkjer fugleforening)

Varamedlem: Knut Krogstad Tlf. 82 65 59p

Kontaktperson Sndsa lokallag: Erik Evenrud Tlf. 077- 51 633

INNHOLD

- 76 LRSK/ST: Faunistisk rapport fra Sør-Trøndelag 1990
- 88 T. Haugskott: Fuglefaunaen i Falstadbukta, Alfnesfjæra, Eidsbotn, Tynesfjæra, Rinnleiret, Ørin og Tronesbukta, Levanger og Verdal kommuner i Nord-Trøndelag
- 100 Ø.R. Størkersen: Kontroller og gjenfunn av fugl merket av Ringmerkingsgruppe Sør-Trøndelag
- 112 P.I. Værnesbranden: Sivsangeren i Trøndelag
- 122 Ø.R. Størkersen: Naturstudiar på Fornebu og Nordre Øyeren
- 127 S. Myrberget: Halmerking av kanadagås
- 129 G. Holt: Nærkontakt av første grad
- 131 T. Haugskott: Sklinna, Nord-Trøndelags svar på Utsira
- 133 Ø.R. Størkersen: Umoralsk jakt på Gaulosen
- 134 Debatt
- 139 Fotohjørnet
- 140 Nytt siden sist
- 142 Fuglelæreren

Tegninger dette nr. ved Trond Haugskott. Side 2: Skjellsand fra Hosensand, Stokkøya (Ø.R.Størkersen). Trykk: Offset Sats A/S.